

ارزیابی رابطه‌ی امنیت و اوقات فراغت در فضاهای سبز شهری (نمونه‌ی موردی: پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد)

حجت رضایی خرم‌آبادی^۱، مهران فاطمی^{۲*}، محمدصادق طالبی^۳

- ۱- دکترای برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده‌ی جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران
- ۲- استادیار اقلیم‌شناسی، گروه جغرافیا، دانشگاه میبد، میبد
- ۳- استادیار اقلیم‌شناسی، گروه جغرافیا، دانشگاه میبد، میبد

دریافت: ۹۷/۱۲/۲۷ ..... پذیرش: ۹۸/۶/۵

چکیده

امروزه، مقوله‌ی امنیت شهری به‌ویژه در فضاهای عمومی مانند پارک‌ها و فضاهای سبز که همواره مأمنی برای آرامش، آسایش و تفریح شهروندان است، اهمیت بسیاری دارد. پژوهش حاضر با در نظر گرفتن اهمیت و جایگاه بحث امنیت و احساس آن در عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی به‌عنوان مقوله‌ی بنیادی نیاز انسان، ضمن مشخص کردن سطح احساس امنیت از نظر جامعه‌ی میزبان، رابطه‌ی این موضوع با گذران اوقات فراغت شهروندان در سطح پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد را مطالعه کرده است. این پژوهش از لحاظ روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی و از نظر ماهیت، از نوع پژوهش‌های کاربردی است. جامعه‌ی آماری تحقیق را ۳۸۴ شهروند یزدی تشکیل می‌دهند که به‌صورت تصادفی ساده در سطح ۷ پارک ناحیه‌ای شهر یزد انتخاب شده‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد میزان احساس امنیت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد در سطح نسبتاً مطلوبی (متوسط) قرار دارد. از میان ابعاد امنیت، احساس امنیت انتظامی با آماره‌ی آزمون ۳،۱۱ در بالاترین سطح مطلوبیت قرار داشته است. همچنین، برحسب نتایج، احساس امنیت جانی با آماره‌ی آزمون ۲۵۵،۴۸۷ و میانگین توصیفی ۳،۸۳ بیشترین تأثیر را بر گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد داشته است. در نهایت، براساس ضریب همبستگی پیرسون مشخص شد که در سطح ۹۹ درصد اطمینان، بین احساس امنیت و کیفیت گذران اوقات فراغت و ابعاد احساس امنیت رابطه‌ی معنادار و مستقیمی وجود دارد.

واژگان کلیدی: احساس امنیت، اوقات فراغت، امنیت انتظامی، فضای سبز، پارک‌های ناحیه‌ای

۱- مقدمه

در دوران جدید، نیاز به گذران اوقات فراغت از جمله نیازهای مهم افراد به‌شمار می‌رود؛ زیرا اشتغال مستمر و بدون وقفه‌ی فکری و عملی موجب خستگی جسمی و ذهنی می‌شود. در این صورت، فرد نشاط و سرزندگی خود را ازدست می‌دهد و در مواقعی، زمینه را برای بروز بسیاری از اختلالات روانی فراهم می‌کند. در این شرایط، برخورداری از یک برنامه‌ی جامع و پیش‌بینی فرصتی آزاد و فارغ از کار، اولین و مهم‌ترین گام در پیشگیری از آسیب‌های ذهنی و حفظ بهداشت روانی است. گذران اوقات فراغت نه تنها موجب تضمین سلامت و بهداشت روانی انسان می‌شود، بر خلاقیت ذهنی، اصلاح رفتار و تعالی شخصیت نیز اثرگذار است. به بیان دیگر، اوقات فراغت یک تربیت غیررسمی است که ممکن است تأثیری به مراتب بیشتر از آموزش و تربیت رسمی بر فرد بگذارد. گذران مطلوب اوقات فراغت به آحاد جامعه برای ورود به عرصه‌های زندگی، تجربه‌ی کار گروهی، مهارت‌آموزی و ترسیم آینده‌ای روشن و امیدبخش یاری می‌رساند و زمینه‌های رشد شخصیت، چگونگی پاسخگویی و ایفای وظایف شغلی، اجتماعی و خانوادگی را نیز فراهم می‌کند. گذران اوقات فراغت باعث تقویت اراده‌ی فرد برای ادامه‌ی یک زندگی همراه با موفقیت و همچنین تقویت نشاط روحی و روانی در راستای کنترل و پیشگیری آحاد جامعه از کجروی‌ها، آسیب‌ها و انحرافات اجتماعی می‌شود (معتمدی مهر و واقف کوده‌ی، ۱۳۸۸: ۲۱۲).

با این حال، گذران اوقات فراغت به صورت مطلوب به فضاهای متناسب و فراهم بودن زمینه و زیرساخت‌های لازم (فراهم بودن زمینه‌های بهداشتی، ایمنی و ...) نیاز دارد. از این میان، امنیت و احساس آن یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌ها در فضاهای عمومی، تفرجگاه‌ها و گردشگاه‌ها به‌منظور گذران اوقات فراغت محسوب می‌شود (لهسایی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۱). از سوی دیگر، امروزه در سراسر جهان توجه به نیازهای اساسی شهروندان در محیط‌های شهری و نیز توجه به رفع مشکلات و معضلات شهری (از جمله کاهش ناهنجاری‌ها و افزایش امنیت در فضاهای عمومی به‌ویژه پارک‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مکان‌های گذران اوقات فراغت شهروندان)، از مهم‌ترین مسائلی هستند که همواره توجه مدیران، برنامه‌ریزان، طراحان شهری و دستگاه‌های نظامی را به خود جلب کرده‌اند (زیباری و همکاران، ۱۳۸۸: ۲۷؛ رهنمایی، ۱۳۸۵: ۱۷۷). در همین زمینه و به‌طور مشخص در نگاه برنامه‌ریزان شهری و نظامی، پارک‌ها به‌عنوان یکی از اجزای بسیار مهم بدنه‌ی شهری، انسانی و طبیعی، بنابر ویژگی‌های سیستمی و نظام‌مند مکان‌یابی، نوع طراحی، دسترسی، روشنایی، ساخت جمعیتی و ...، در القا یا عدم القای حس امنیت و به‌تبع آن کیفیت زندگی شهروندی (گذران اوقات فراغت) بسیار مؤثر هستند. با این حال، تجمع افراد معتاد و بزهکار و درگیری بین آن‌ها که رفتارهای خطرناکی به‌ویژه در

فضاهای پرت پارک‌ها از خود نشان می‌دهند (Gobster, 2002: 156)، امکان دسترسی به این نیاز میرم زندگی شهری را برای برخی شهروندان محدود کرده است. همچنین، غالباً پارک‌ها در ساعاتی از شب و روز به‌طور محسوس خلوت می‌شوند و در چنین فضایی، چنانکه جین جکوب نیز بیان می‌کند، احتمال بروز رفتار مجرمانه افزایش می‌یابد (Jackobs, 1981: 18). درکنار موضوع خلوتی فضای پارک‌ها که زمینه‌ساز بروز ناامنی است، موضوع روشنایی فضاهای عمومی و پارک‌ها به‌ویژه در شب بسیار مهم است؛ زیرا در ناامنی فضاهای شهری همچون پارک‌ها، کم‌نوری و دید کم تأثیر زیادی دارد (Dick, 2008: 4). درمجموع، بحث امنیت شهروندان در فضاهای عمومی به‌طور عام و پارک‌ها به‌طور خاص، همواره یکی از موارد مهمی است که غالباً برای پلیس و شهروندان مشکلات زیادی را به‌وجود می‌آورد (Hiborn, 2009: 1).

از مباحث فوق نتیجه می‌گیریم که وجود امنیت در یک مکان تفریحی یکی از مهم‌ترین پارامترهای مؤثر در تصمیم‌گیری افراد برای مراجعه و گذران اوقات فراغت در آن مکان محسوب می‌شود. از سوی دیگر، نبود امنیت باعث نرفتن مردم به مکان‌های عمومی، تفرجگاه‌ها و گردشگاه‌ها می‌شود و به‌دنبال خلوت شدن این اماکن، ابعاد جرم نیز در این مکان‌ها گسترش می‌یابد. از همین رو، گفته می‌شود که بین امنیت و گذران اوقات فراغت رابطه‌ی دوسویه و مکملی وجود دارد. باتوجه به اهمیت این موضوع، در تحقیق حاضر، وضعیت امنیت پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شهرهای فرهنگی - مذهبی ایران و همچنین رابطه‌ی آن با گذران اوقات فراغت شهروندان یزدی را بررسی می‌کنیم. شهر یزد دارای ۱۵۳ پارک با مساحت ۱۸۶۳۶۲۹ مترمربع است که از این میان، پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد (پارک‌های غدیر، شهدا، بزرگ شهر، دانشجو، هفت‌تیر، باغ ملی و آزادگان) با داشتن ۷۰۸۰۰۰ مترمربع مساحت، معادل ۳۷/۹ درصد از مساحت کل پارک‌های شهر یزد را تشکیل می‌دهند که به‌دلیل فراوانی امکانات و خدمات، درمقایسه با سایر پارک‌ها، مهم‌ترین پارک‌های این شهر از نظر جذب جمعیت و بیشترین تعداد بازدیدکننده بوده‌اند (سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهری، ۱۳۹۷). گفتنی است که براساس اظهارات سازمان شهرداری‌های شهر یزد، پارک‌های شهری، به‌ویژه پارک‌های هفت‌گانه‌ی ناحیه‌ای شهر، مهم‌ترین منبع گذران اوقات فراغت شهروندان یزد محسوب می‌شود. از این رو، در پژوهش حاضر، باتوجه به جایگاه مهم پارک‌های مذکور در گذران اوقات فراغت و بهداشت روانی شهروندان یزدی، رابطه‌ی امنیت و گذران اوقات فراغت در این پارک‌ها را تحلیل می‌کنیم؛ زیرا چنانکه گفتیم، پارک‌ها یکی از بارزترین فضاهای عمومی شهر و اجزای بسیار مهم بدنه‌ی شهری، انسانی و طبیعی هستند (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۶) که باتوجه به غلبه‌ی عنصر فضای سبز، جمعیت را جذب و زمینه را برای تعامل

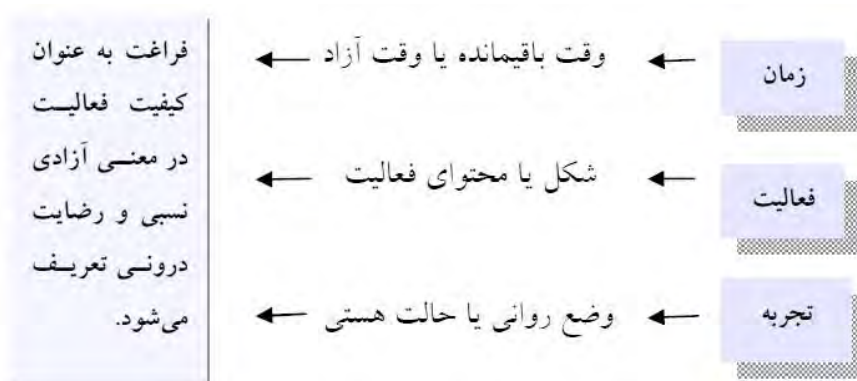

اجتماعی و گذران اوقات فراغت از نظر تفریح، سرگرمی، ورزش، مطالعه و استراحت و تفریحات طبیعت‌محور فراهم می‌کنند (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۲). با این توصیف، پرسش اصلی پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

۱. بین ابعاد احساس امنیت و گذران اوقات فراغت در منطقه‌ی مورد مطالعه چه رابطه‌ای وجود دارد؟

۲- چارچوب و پیشینه‌ی نظری پژوهش

اوقات فراغت زمانی است که یک فرد از تمام تعهدات و تکالیف خانوادگی، اجتماعی و شغلی آزاد است و می‌تواند به میل خویش آن را بگذراند. بدیهی است که در همه‌ی تعاریف، بر عنصر آزادی و اختیار فرد در انتخاب نوع فعالیت در زمان فراغت و نیز لذت‌بخشی و ارضاکنده بودن فعالیت تأکید شده است. در واقع، اوقات فراغت زمانی است که شخص در اختیار خویش است و می‌تواند کار دلخواه خود را انجام دهد. استراحت و رفع خستگی، جبران صدمات جسمی و روانی ناشی از هیجانات مداوم کار، تفریح و رهایی انسان از کسالت ناشی از یکنواختی، کنار گذاشتن موقتی وظایف روزمره و نیز فراهم کردن رشد شخصیت و پرورش استعدادهاى بدنی و ذهنی از مهم‌ترین کارکردهای اوقات فراغت به‌شمار می‌روند (زیاری و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۲۰). جدای از حوزه‌بندی جغرافیایی که شامل سه حوزه‌ی «گذران اوقات فراغت در منزل، محله و شهر محل سکونت»، «گذران اوقات فراغت در پیرامون شهر یا محل سکونت» و نیز «گذران اوقات فراغت در نواحی دور و خارج از محل سکونت» برای فعالیت‌های فراغتی است، براساس ساخت اقتصادی که به تدریج تغییر می‌کند و بازارهای مصرفی تشکیل می‌شود، حوزه‌های فراغتی برای قشرهای مختلف تغییر می‌کند. همچنین، اوقات فراغت به‌طور ناموزون بین جمعیت توزیع شده است؛ به‌طوری که طبقات متخصص و حرفه‌ای بیشتر اوقات فراغت را در بیرون خانه می‌گذرانند و کارگران ساده ممکن است اوقات فراغت خود را بیشتر در خانه سپری کنند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۴: ۶).

شکل ۱: مدلی از تعاریف مختلف فراغ (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۴: ۳۱)

معمولاً برای بررسی اوقات فراغت، به دو جنبه‌ی مهم این پدیده‌ی اجتماعی توجه می‌شود. جنبه‌ی اول ناظر به عامل‌های شکل‌دهنده‌ی فعالیت‌های اوقات فراغت است و جنبه‌ی دوم به عامل‌های محدودکننده‌ی این قبیل فعالیت‌ها توجه می‌کند. از جمله تئوری‌های موردتوجه پژوهشگران اوقات فراغت در سال‌های اخیر، تئوری محدودیت‌ها است که عمدتاً بر عوامل محدودکننده‌ی فعالیت‌های اوقات فراغت متمرکز می‌شود. محدودیت‌های فراغت در اصل به‌منزله‌ی سازکاری برای شناخت بهتر موانع شرکت در فعالیت‌های اوقات فراغت مفهوم‌سازی شده است (جکسون و سیرلی^۱، ۱۹۸۵، به‌نقل از سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۴: ۵۴). به‌نظر جکسون، محدودیت‌ها به‌خودی‌خود به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از دلایل برای انجام نشدن رفتاری خاص در نظر گرفته می‌شوند. نظریه‌ی محدودیت برای تبیین تغییر در روند اولویت‌های فعالیت‌های اوقات فراغت در جریان زمان و نیز شناخت تغییرات مربوط به انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت و تجربه‌های مربوط به بخش‌های مختلف جمعیت به‌کار رفته است (Jackson, 1993: 129).

بسیاری از پژوهش‌هایی که از تئوری محدودیت‌ها برای مطالعه‌ی اوقات فراغت بهره برده‌اند، به‌شکل پیمایش انجام شده‌اند و هدف از اجرای آن‌ها ارزیابی وجود عوامل محدودکننده و تأثیر آن‌ها بر رفتار عملی اوقات فراغت بوده است. اغلب پرسش‌ها راجع به اولویت‌های فراغت است و افزون بر آن، دلایل عدم مشارکت عملی پاسخگویان در فعالیت‌های موردعلاقه آنان بررسی شده است. در این نظریه، به‌چگونگی تأثیرگذاری محدودیت‌ها بر تصمیم‌گیری درباره‌ی رفتار اوقات

1. Jackson & Searle

فراغت توجه شده است. این نظریه شناخت پژوهشگران از پیش‌فرض‌های مربوط به شرایط وضعیتی زندگی مردم و چگونگی تأثیر متغیرهای مختلف بر رفتار آنان در مورد اوقات فراغت را افزایش می‌دهد. در مجموع، این نظریه نقش مهمی در گسترش شناخت رفتار مربوط به اوقات فراغت دارد. الگوی کلاسیک تئوری محدودیت‌های فراغت از سوی کرافورد، جکسون و گودی (Jackson and et all, 1993: 3) مطرح شد. در این الگو، سه منبع اصلی برای محدودیت‌های فراغت مشخص شده است که عبارت‌اند از: موانع ساختاری^۱، میان‌فردی^۲ و درون‌فردی^۳. علاوه بر این سه عامل محدودکننده، یکی دیگر از محدودیت‌هایی که از دیرباز مورد توجه اندیشمندان بوده است، محدودیت‌های محیطی شامل عوامل محدودکننده‌ی آسایش جسمی و روانی افراد است. به نظر این اندیشمندان، موانع ساختاری عواملی هستند که میان انتخاب‌ها یا اولویت‌های فراغت و مشارکت عملی در این انتخاب‌ها دخالت می‌کنند. محدودیت منابع مالی، زمان و شرایط آب‌وهوایی از جمله‌ی این موانع هستند. موانع میان‌فردی شامل کنش‌های متقابل و روابط میان افراد است، ناتوانی در پیدا کردن همراه مناسب برای مشارکت در اوقات فراغت یک مانع میان‌فردی است و موانع درون‌فردی بیانگر وضعیت‌های روان‌شناسانه و خصیصه‌های فردی مانند استرس، اضطراب، افسردگی و جامعه‌پذیری (سلبی یا ایجابی) در برابر فعالیت‌هایی خاص است (محمدی و سرمدی، ۱۳۹۵: ۷۷). به نظر کرافورد^۴ و همکارانش، اگر عوامل درون‌فردی بر ماهیت ارتباطات و کنش‌های متقابل تأثیر بگذارند، می‌توانند به موانع میان‌فردی تبدیل شوند (Crawford & Sue Strohkirch, 2006: 12).

در ارتباط با محدودیت‌های محیطی می‌توان گفت باتوجه به اینکه بسیاری از افراد اوقات فراغت خود را در محیط‌های خارج از خانه، همچون سینماها، کتابخانه‌ها، پارک‌ها، خیابان‌ها و ... می‌گذرانند، ممکن است وجود عوامل فراهم‌کننده‌ی آسایش جسمی و روانی، همچون ایمنی و امنیت، کیفیت مطلوب خدمات، در دسترس بودن خدمات و امکانات و ...، بر تمایل به گذران اوقات فراغت افراد تأثیر بگذارد و کیفیت نداشتن محیط‌های گذران اوقات فراغت به یک عامل محدودکننده تبدیل شود. به عبارت دیگر، بنابر ماهیت فعالیت‌های اوقات فراغت، این فعالیت‌ها اختیاری هستند و در نتیجه، وقوع آن‌ها در درجه‌ی اول نیازمند آسایش جسمی و روانی است. بر همین اساس، در طراحی فضاهای گذران اوقات، همچون پارک‌ها به‌عنوان عمده‌ترین مکان گذران اوقات فراغت، باید سعی شود تا حد امکان برای همه‌ی کاربران باتوجه به وضعیت

1. Structural
2. Interpersonal
3. Intrapersonal
4. Crawford

جسمی و روانی آن‌ها این شرایط فراهم شود تا در مجموع، با ایجاد شرایط مناسب، آسایش و استفاده‌ی صحیح افراد محقق شود. برای رسیدن به این هدف، فضاهای باز شهری باید توانایی و قابلیت انطباق با نیازهای روانی و جسمی انسان را داشته باشند. آسایش جسمی افراد از جمله مواردی است که در طراحی فضاهای باز شهری باید به آن توجه شود. برای رسیدن به این هدف، طراحی و اجرای فضاهای گذران اوقات فراغت باید مطابق با استانداردها، ویژگی‌های فیزیکی و توانایی‌های جسمی افراد باشد تا در مجموع، استفاده از این فضاها به راحتی انجام شود و عملکرد مناسبی داشته باشند. توجه به عملکرد، تراکم و وسعت فضاهای شهری، اجزاء، ارتباط، موقعیت و سازگاری آن‌ها با شرایط جسمی و روانی افراد نیز از جمله مباحث مهم در طراحی این فضاها به‌شمار می‌آید؛ چنانکه به‌طور مثال متناسب نبودن وسعت و مقیاس فضاها با مقیاس انسانی، از بین رفتن آسایش روانی فرد را به دنبال خواهد داشت (فلاح و کلامی، ۱۳۸۷: ۹۱). مورد مهم دیگر که بر کیفیت و کمیت گذران اوقات فراغت افراد تأثیر می‌گذارد، توجه به امنیت فضاهای گذران اوقات فراغت است. مهم‌ترین عامل تهدیدکننده‌ی حضور مردم در فضاهای گذران اوقات فراغت، به‌ویژه فضاهای باز، احساس ناامنی یا همان ترس از بزه‌دیدگی مالی و جانی است که اهمیت امنیت را به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی در گذران اوقات فراغت متذکر می‌شود (مدیری، ۱۳۸۵: ۱۲).

انسان‌ها برای گذراندن فراغت و تفریح خود و برآوردن نیازهای روحی و فردی، به محیطی نیاز دارند که شرایط آرامش و آسایش را برای آن‌ها فراهم کند. در این زمینه، امنیت بسیار اهمیت دارد. امنیت همیشه یکی از مسائل اساسی و حیاتی بشر بوده و مباحث علمی زیادی را به خود اختصاص داده است (Fromm, 1955; Allport, 1961; Horney, 1945; Louw, 1978; Luciani, 1989; Trager & Simonie, 1973; Wolfers, 1962; Buzan, 1991). امنیت برای زندگی اجتماعی، از دورانی که انسان‌ها زندگی جمعی را آغاز کرده‌اند تا به امروز، اساسی‌ترین نیاز بشری محسوب می‌شود. اگرچه در ظاهر فضای مفهوم امنیت کاملاً روشن، شفاف و دارای نمادهای عینی به‌نظر می‌رسد، تعاریف مفهومی این اصطلاح کاملاً مناقشه‌آمیز است (ماندل^۱، ۱۳۷۹؛ بوزان^۲، ۱۳۷۸: ۵۱). برخی نیز معتقدند که امنیت با تعریف مفهوم مخالف آن، یعنی ناامنی و بیان شاخص‌های وضعیت فقدان امنیت نیز درک می‌شود (حق‌پناه، ۱۳۷۷: ۱۴۴).

بوزان و ویور برای بیان مفهوم نظری امنیت دو بعد را ذکر می‌کنند:

1.. Robert Mondel
2.. Buzan Barry

براساس نگرش‌های جدید، امنیت به همان اندازه که مقوله‌ای فیزیکی است یک مقوله‌ی روانی نیز محسوب می‌شود. پس امنیت شامل دو بعد عینی و ذهنی است. بعد عینی آن شامل پارامترهای عینی محیطی و رفتاری ارزیابی است و بعد ذهنی براساس احساس امنیت درک می‌شود. هر دو بعد بر یکدیگر تأثیر مثبت یا منفی می‌گذارند (Moller, 2000: 1؛ پاکزاد، ۱۳۸۱: ۷).

به‌طور کلی، احساس امنیت نوعی احساس آرامش و آسایش درونی است که از مؤلفه‌های فعال محیط حاصل می‌شود و پس از ادراک ذهنی به‌گونه‌ای احساس در امان بودن را به‌وجود می‌آورد. احساس امنیت نوعی ادراک روانی است که از طریق آن، ساختار شهری و فرهنگی خاص از ساختار فرهنگی- اجتماعی دیگر متمایز می‌شود. بر این اساس، شکل‌گیری احساس امنیت از لحاظ روان‌شناختی به شرایط محیطی و از سوی دیگر، نوع برداشت و سطوح ادراکی وابسته است (حسینی، ۱۳۸۷، ۴۵). امنیت آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه‌ای موظف است در زمینه‌های شخصی، اقتصادی، سیاسی و قضایی، آن را برای جامعه و اعضایش فراهم کند و به‌تبع آن، نبود آن باعث عدم مشارکت افراد در اجتماع می‌شود و علاوه بر ایجاد آسیب‌های روانی بر فرد، خانواده و جامعه را متأثر خواهد کرد (Day & et- al, 2003: 311). در این راستا، احساس امنیت به احساس روانی افراد از عوامل تهدیدکننده مربوط می‌شود و ممکن است میزان احساس ناامنی فرد با واقعیت خارجی میزان عوامل تهدیدکننده مطابقت نداشته باشد یا برعکس، متناسب با میزان و اثر عوامل تهدیدکننده، میزان احساس ناامنی فرد نیز در نوسان باشد. بنابراین، در جامعه‌ای که امنیت وجود دارد، ممکن است احساس امنیت وجود نداشته باشد؛ زیرا احساس امنیت از عواملی مانند ذهنیت مردم از جامعه‌ی مورد مطالعه نشئت می‌گیرد (نوروزی و فولادی، ۱۳۸۸: ۱۴۴).

جدول ۱: مهم‌ترین نشانه‌های احساس امنیت (آقایی و دیگران، ۱۳۹۳: ۵۱)

نشانه‌های احساس امنیت	شاخص‌های احساس امنیت
حضور در فضاهای شهری در ساعات‌های پایانی شب	عدم وجود آزار بصری
حضور در فضاهای خلوت	عدم وجود آزار انسانی
حضور در مکان‌های تنگ و تاریک	
استفاده‌ی دائمی از فضاها	عدم وجود آزار فیزیکی
نداشتن ترس از سرقت اموال	
نداشتن ترس و اضطراب از سکونت در منطقه	

باتوجه به موارد مذکور و اهمیت امنیت در گذران اوقات فراغت و از لحاظ سنت مطالعاتی در عرصه‌ی مطالعات شهری، مطالعه‌ی امنیت در شهر چندان در کانون توجه بررسی‌ها نبوده است. در حوزه‌ی جامعه‌شناسی، به انحراف‌ها و مسائل اجتماعی شهری توجه شده و زمینه‌های دیگر زندگی شهروندی، همچون گذران اوقات فراغت و کیفیت زندگی شهروندان، نادیده انگاشته شده است. در این زمینه، مطالعات محدودی انجام شده و پارک‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع گذران اوقات فراغت به‌صورت بسیار محدود بررسی شده‌اند. این در صورتی است که پارک‌ها به‌عنوان بخش جدانشدنی نواحی شهری، اهمیت قابل توجهی در بهبود کیفیت زندگی ساکنان و پایداری محیطی شهرها دارند (Gupta & et-al, 2012: 325).

از مهم‌ترین مزایای پارک‌ها علاوه بر فواید زیست‌محیطی، فواید سلامتی محسوس برای شهروندان، همچون کاهش استرس و فشارهای روانی و به‌شمار رفتن به‌عنوان مکانی برای گذران اوقات فراغت آنان است (Villeneuve & et-al, 2012: 52). هدف اصلی پارک شهری بازگرداندن فضای باز به داخل زندگی شهری است که در آن علاوه بر توجه به جنبه‌های زیست‌محیطی، به افزایش سلامتی و بهداشت شهری هم‌زمان توجه می‌شود. تقسیم‌بندی پارک‌های شهری به‌صورت زیر است:

۱. پارک همسایگی: این نوع پارک در واحد همسایگی قرار دارد، مساحت آن کمتر از نیم هکتار است و طبق استاندارد ارتباط پیاده برای کودکان نه‌ساله، از دورترین نقطه‌ی واحد همسایگی تا پارک کمتر از دویست متر است.
۲. پارک محله: در یک واحد محله قرار دارد، مساحت آن حدود دو برابر مساحت پارک در مقیاس همسایگی است و ارتباط پیاده برای کودک نه‌ساله از دورترین نقطه‌ی محله تا پارک حداکثر دو برابر معیار واحد همسایگی است.
۳. پارک ناحیه‌ای: در ناحیه‌ی شهری قرار دارد، مساحت آن دو تا چهار برابر مساحت پارک در مقیاس محله است و ارتباط پیاده برای ساکنان از دورترین نقطه‌ی واحد ناحیه تا پارک کمتر از دو کیلومتر است.
۴. پارک منطقه‌ای: در یک منطقه‌ی شهری قرار دارد، مساحت آن دو برابر پارک ناحیه‌ای است و فاصله‌ی دسترسی آن برای شهروندان با وسیله‌ی نقلیه از دورترین نقطه‌ی منطقه برابر با ۱۵ دقیقه است.
۵. پارک شهری: حوزه‌ی نفوذ آن کل شهر را شامل می‌شود، مساحت آن بیش از ۱۰ هکتار است و در آن تمام تجهیزات و تسهیلات مورد نیاز شهروندان وجود دارد (علوی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۳۳).

جورج (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «برداشت و نگرش بازدیدکنندگان نسبت به ریسک، جرم و جنایت و ایمنی در پارک‌های ملی»، با روش توصیفی- تحلیلی ادراک گردشگران از جرم و جنایت، ایمنی و نگرش درمورد خطر در پارک ملی شهر کیپ تاون آفریقای جنوبی را بررسی کرده است. نتایج تحقیقات وی نشان می‌دهد که ویژگی‌های فردی مخاطب همچون سن، ملیت، تابعیت و هدف از سفر در ادراک او از جرم و جنایت و احساس ایمنی مؤثر است. کوهن و همکاران (۲۰۱۱) در مقاله‌ای با عنوان «پارک و فعالیت بدنی؛ عوامل مؤثر بر استفاده از پارک‌ها»، با روش توصیفی- تحلیلی ویژگی پارک‌ها و عوامل جمعیتی استفاده از پارک‌ها در کالیفرنیا جنوبی را بررسی و ارزیابی کرده‌اند. نتایج تحقیقات آن‌ها نشان می‌دهد که اندازه پارک‌ها، تعداد سازمان‌های فعال در پارک، تراکم جمعیتی محله، وجود ایمنی و مسابقات ورزشی از عوامل جاذبه و سطح زندگی و کمبود احساس ایمنی و امنیت در پارک از عوامل دافعه‌ی پارک محسوب می‌شوند. مک و جیم (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل ترس در پارک‌های شهری در هنگ کنگ»، هشت پارک شهر هنگ کنگ را با در نظر گرفتن سه گروه عوامل ترس از جرم، از جمله ویژگی‌های طبیعی پارک، مسائل طراحی و مدیریت پارک و نگرانی‌های مربوط به بازدیدکنندگان، مطالعه کردند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که عوامل ترس از جرم عمدتاً از مسائل طراحی و مدیریت پارک تأثیر گرفته است. حضور معنادار به مواد مخدر، افراد مست، عناصر نامطلوب مظنون یا دزد و افراد مشکوک به مشکلات سلامت روان از عوامل کلیدی نگرانی و ترس در پارک‌های مورد مطالعه بوده‌اند.

در کشور ایران نیز مطالعات اندکی درمورد امنیت و گذران اوقات فراغت، به‌ویژه پارک‌های شهر، انجام شده است. در ادامه، به مهم‌ترین این مطالعات اشاره می‌کنیم.

خادم‌الحسینی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل بازدارنده‌ی بانوان در استفاده از فضاهای شهری برای گذران اوقات فراغت»، با روش توصیفی- تحلیلی عوامل بازدارنده‌ی اوقات فراغت زنان در منطقه‌ی ۳ شهر اصفهان را بررسی کرده‌اند و نتیجه گرفته‌اند که متغیرهای سن، تحصیلات، شغل، وضعیت تأهل، میزان درآمد و ناهنجاری‌های اجتماعی (امنیت و احساس امنیت) بر گذران اوقات فراغت بانوان ساکن در این منطقه مؤثر بوده‌اند. زیاری و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل امنیت پارک‌های مناطق چهارگانه‌ی شهرداری قم»، با روش توصیفی- تحلیلی دریافته‌اند که میان بهره‌برداری شهروندان از پارک‌ها و میزان امنیت هریک از پارک‌ها رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد؛ به‌طوری که در پارک‌های با امنیت بالا، میزان بازدیدکنندگان نیز بیشتر بوده است. نتایج پژوهش ایشان نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت در پارک منطقه‌ی ۲ شهر قم کمترین و در پارک منطقه‌ی ۴ بیشترین

بوده است. پوراحمد و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «امنیت شهری؛ فضاهای عمومی، بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه‌ی ۲ شهر قم»، با روش توصیفی-تحلیلی نشان دادند که در منطقه‌ی ۲، به‌ویژه پارک‌های نواحی محلات فقیر، امنیت به‌سبب شرایط نامناسب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در سطح پایینی قرار دارد و به‌تبع آن، میزان مراجعه‌ی شهروندان به این‌گونه پارک‌ها به‌منظور گذران اوقات رفاهی خود، بسیار پایین است. خاکپور و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی وضعیت شاخص‌های ایمنی در پارک‌های منطقه‌ای شهر کرمان»، با روش توصیفی-تحلیلی دریافته‌اند که پارک شورا و مادر در سطح شهر کرمان بهترین شرایط را از نظر ایمنی دارند و پارک نشاط در بدترین وضعیت از نظر شاخص‌های امنیتی قرار دارد. نظم‌فر و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی امنیت در فضاهای عمومی شهری»، با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی امنیت را در پارک‌های شهر تهران بررسی کرده‌اند و دریافته‌اند که پارک سهند در شهر تهران امنیت بسیار بالایی دارد و پارک‌های لویزان، چیتگر و سرخه‌حصار به‌طور مشترک بدون امنیت هستند. مهم‌ترین عوامل ایجاد ناامنی در این پارک‌ها دستگیری زیاد مرتکبین به جرائم منکراتی، اعتیاد، شرب خمر و مشروبات الکلی، نزاع و درگیری، مفاسد اجتماعی و بدحجابی است.

با جمع‌بندی مطالعات حاضر روشن می‌شود که برحسب منطقه‌ی مورد مطالعه، بر گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌ها عوامل متعددی، از جمله جنسیت، سطح تحصیلات، میزان درآمد، ناهنجاری‌های اجتماعی و ...، مؤثر بوده‌اند. نکته‌ی مهم این است که در تمامی پژوهش‌ها، به مبحث امنیت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌ها اشاره شده است؛ موضوعی که دستمایه‌ی پژوهش حاضر نیز شده است. نوآوری این پژوهش درمقایسه با سایر پژوهش‌ها در انتخاب ابعاد احساس امنیت و سنجش احساس امنیت در چهار بعد امنیت انتظامی، جانی، مالی و اخلاقی به‌صورت جداگانه و بررسی میزان رابطه‌ی این ابعاد با یکدیگر در ایجاد احساس امنیت است. در اکثر پژوهش‌ها، احساس امنیت به‌صورت کلی بررسی شده و بیشتر بر رتبه‌بندی پارک‌ها در میزان احساس امنیت یا شناسایی عوامل مؤثر بر گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌ها تأکید شده است که در این میان، به مبحث امنیت نیز به‌عنوان یکی از دلایل درکنار سایر دلایل اشاره شده است.

۳- روش تحقیق

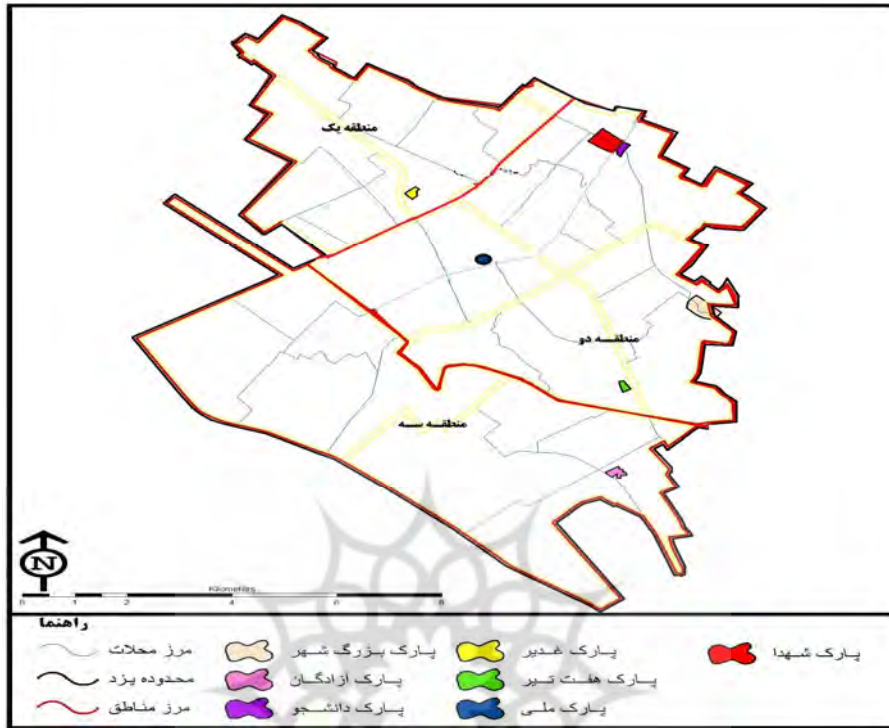
تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر ابزار بر مشاهده، مصاحبه و به‌ویژه پرسشنامه مبتنی است که روایی آن ازسوی پانل ۱۰ نفره‌ی متخصصین در

سطح شهر یزد (استادان دانشگاهی - مدیران ارشد شهری) تأیید شده است. همچنین، برای سنجش پایایی ابزار تحقیق، از آزمون آلفای کرونباخ استفاده کردیم که ضریب آن برابر با ۰,۸۱۹ به دست آمده و نشان‌دهنده‌ی پایایی ابزار پژوهش است. دیدگاه حاکم در روش تحقیق باتوجه به تلفیق سازند طبیعی (فضای سبز- پارک‌ها) و سازند انسانی (امنیت و احساس امنیت)، دیدگاهی سیستمی مبتنی بر رویکرد ساختاری- کارکردی است که به صورت روش قیاسی- استقرایی انجام شده است. در استدلال قیاسی، پژوهشگر از طریق معلومات کلی به مجهولات جزئی پی می‌برد و در استدلال استقرایی، پژوهشگر از طریق مجهولات جزئی معلومات کلی را کشف می‌کند. برای گردآوری اطلاعات، از دو روش کتابخانه‌ای و پیمایشی با ابزار پرسشنامه استفاده کردیم که روایی محتوایی آن با کسب نظر از ۱۰ متخصص در زمینه‌ی برنامه‌ریزی شهری، علوم اجتماعی و انتظامی و اعمال اصلاحات لازم، تأیید نهایی شده است. جامعه‌ی آماری تحقیق را شهروندان شهر یزد تشکیل داده‌اند

شهر یزد ۱۶۵ پارک با مساحت ۱۸۶۳۶۲۹ متر مربع دارد که ۵۵ پارک آن با مساحت ۳۰۰۲۱ متر مربع، زیر ۱۰۰۰ متر مربع و ۵۱ پارک آن نیز با مساحت ۱۳۰۹۲۲ متر مربع، بین ۱۰۰۱ تا ۵۰۰۰ متر مربع است. در این بین، پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد (غدیر، شهدا، بزرگ شهر، دانشجو، هفت تیر، آزادگان و باغ ملی) با داشتن ۷۰۸۰۰۰ متر مربع مساحت، معادل ۳۷,۹ درصد از مساحت کل پارک‌های شهر یزد، به دلیل داشتن امکانات و خدمات فراوان درمقایسه با سایر پارک‌ها، مهم‌ترین پارک‌های این شهر از نظر جذب جمعیت و بیشترین تعداد بازدیدکننده هستند (سرایبی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۲۵). به همین دلیل، در پژوهش حاضر، باتوجه به نقش عمده‌ی پارک‌های ناحیه‌ای در گذران اوقات فراغت شهروندان یزدی، این هفت پارک را نمونه‌ی موردی در نظر گرفتیم و رابطه‌ی احساس امنیت و گذران اوقات فراغت در این پارک‌ها را بررسی کردیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۲: موقعیت جغرافیایی پارک‌های مورد مطالعه در شهر یزد

که براساس فرمول کوکران، ۳۸۴ شهروند را در سطح خطای ۰,۰۵ درصد به صورت تصادفی ساده در ۷ پارک مورد مطالعه طی دوره‌ی زمانی دو هفته‌ی متوالی انتخاب کردیم (در هر پارک، ۵۵ شهروند را به صورت تصادفی ساده انتخاب کردیم؛ به جز پارک دانشجو که در آن ۵۴ شهروند را انتخاب نمودیم^۱). گفتنی است که انتخاب پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد به صورت تمام‌شماری بوده است. براساس اظهارات سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهری شهر یزد در سال ۱۳۹۷، این شهر دارای ۷ پارک ناحیه‌ای بوده است که جمعاً ۳۷ درصد از مساحت کل پارک‌های شهری را تشکیل می‌دهد و از میان منابع گذران اوقات فراغت شهروندان، این پارک‌ها مهم‌ترین منبع

۱. برای تعیین دقیق حجم جامعه‌ی آماری براساس فرمول کوکران متناسب با جمعیت شهر یزد و باتوجه به نزدیکی این پارک با پارک شهدا و ترجیح شهروندان به حضور در پارک شهدا درمقایسه با پارک دانشجو و وسعت کمتر این پارک درمقایسه با سایر پارک‌های ناحیه‌ای، در این پارک ۵۴ شهروند را انتخاب کردیم.

بوده‌اند؛ زیرا ضمن آنکه خدمات در این دسته از پارک‌ها از سایر پارک‌ها بیشتر و تقریباً برابر با پارک‌های منطقه‌ای شهر است، دسترسی به این‌گونه پارک‌ها در مقایسه با پارک‌های منطقه‌ای برای شهروندان ساده‌تر و معمولاً برای تمامی شهروندان شهر یزد ممکن است. تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش را براساس آزمون اسمیرنوف، آزمون خی دو و ضریب همبستگی پیرسون انجام دادیم. گفتنی است که در این پژوهش، به منظور سنجش سطح احساس امنیت و تبیین رابطه‌ی آن با گذران اوقات فراغت در پارک‌ها، برحسب نظر ده متخصص، از میان ابعاد امنیتی، چهار بعد امنیت جانی، مالی، اخلاقی و انتظامی را با توجه به اثرگذاری بالایشان بر سلامت روحی و روانی شهروندان در سطح شهر، برای انجام پژوهش انتخاب کردیم.

۴- یافته‌های تحقیق

در این بخش، ابتدا سنجش احساس امنیت شهروندان (میزان مطلوبیت) و رتبه‌بندی ابعاد احساس امنیت در پارک‌های مورد مطالعه را انجام می‌دهیم و در ادامه میزان اثرگذاری ابعاد احساس امنیت و نوع رابطه را می‌سنجیم. در این راستا، ۳۸۴ شهروند یزدی را مطالعه کردیم که ۵۹،۱۱ درصد آنان مذکر و ۴۰،۸۹ درصد مؤنث بوده‌اند. درصد تأهل این افراد ۵۰،۷۸ درصد و بالاترین رده‌ی سنی با ۴۵،۳۱ درصد مربوط به رده‌ی سنی ۳۵-۲۶ سال بوده است. ۹۲،۴۴ درصد از جامعه‌ی آماری مدرک بالاتر از دیپلم داشته‌اند که این موضوع نشان‌دهنده‌ی درصد بالای باسوادی در جامعه‌ی آماری است.

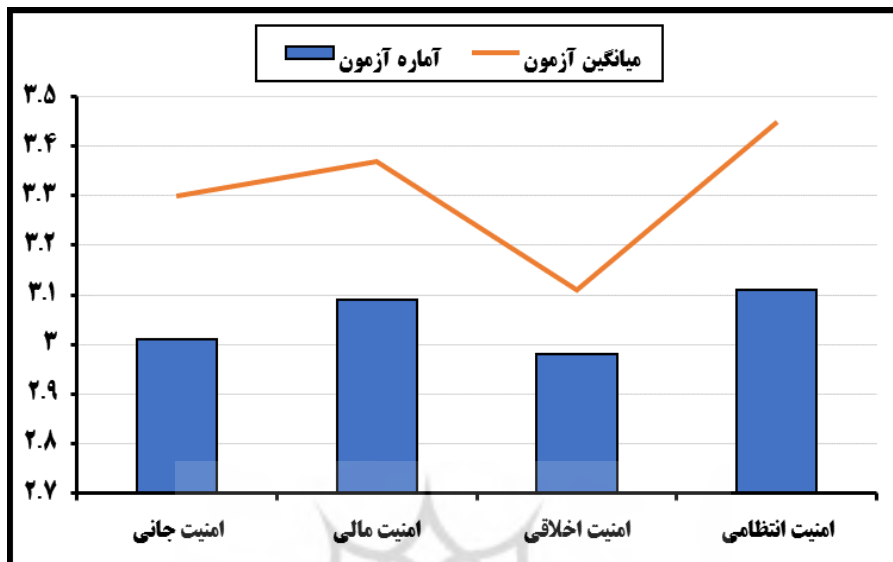
۴-۱- سنجش احساس امنیت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد

به منظور سنجش این موضوع که آیا پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد از نظر احساس امنیت در سطح مطلوبی قرار دارد یا نه، از آزمون اسمیرنوف استفاده کردیم. نتایج آزمون اسمیرنوف در سطح ۹۹ درصد اطمینان، اولاً نشان‌دهنده‌ی نرمال بودن داده‌ها و سپس نشان‌دهنده‌ی نامطلوبی احساس امنیت جانی، مالی، اخلاقی و انتظامی در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد است؛ زیرا نمره‌ی Z مشاهده‌شده‌ی چهار بعد امنیتی پایین‌تر از سطح میانگین ارزیابی شده است. از میان چهار بعد احساس امنیت مورد مطالعه، امنیت انتظامی با آماره‌ی آزمون ۳،۱۱ در بالاترین سطح و امنیت اخلاقی با آماره‌ی ۲،۹۸ در پایین‌ترین سطح قرار داشته است. امنیت مالی با آماره‌ی ۳،۰۱ در رتبه‌ی دوم و امنیت جانی با آماره‌ی ۳،۰۹ در رتبه‌ی سوم قرار گرفته است. احساس امنیت انتظامی به این دلیل در بالاترین سطح قرار گرفته است که اغلب پارک‌های ناحیه‌ای، از جمله پارک هفت تیر، به دلیل جمعیت‌پذیر بودن، علاوه بر انتظامات پارک کیوسک‌های نیروی

انتظامی نیز دارند و گشت‌های نظامی به‌منظور برقراری امنیت به‌صورت منظم صورت می‌گیرد. همچنین، پارک‌های ناحیه‌ای اغلب در مسیرهای اصلی (خیابان‌های اصلی) شهر قرار دارند و دسترسی به آن‌ها برای حضور به‌موقع نیروهای انتظامی میسر است. شهروندان یکی دیگر از عوامل احساس امنیت انتظامی در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد را سرعت عمل و برخورد قاطع نیروهای انتظامی با خطاکارها می‌دانستند و معتقد بودند که این سرعت و برخورد قاطع در کاهش جرائم در سطح پارک‌های ناحیه‌ای بسیار مؤثر بوده است. حضور جوانان و افراد غیربومی؛ پایین بودن سطح نظارت اخلاقی در سطح پارک‌ها درمورد جرائم جانی و مالی؛ جوان‌پذیر بودن این نوع گذران اوقات فراغت، به‌ویژه برای رابطه‌های دوستانه‌ی جنس‌های مختلف؛ تردد افراد با پوشش نامناسب و بدحجاب در پارک‌های ناحیه‌ای به‌علت استفاده‌ی بالا از این پارک‌ها و بالا بودن امکانات و خدمات این پارک‌ها درمقایسه با پارک‌های محله‌ای؛ پایین بودن سطح فرهنگ برخی از مراجعه‌کنندگان به پارک‌ها، به‌ویژه قشر غیربومی شهر یزد؛ برخورد غیرقاطع نیروهای نظامی با افراد خطاکار از نظر جرائم اخلاقی مانند چشم‌چرانی، تیکه‌پرانی، تنه زدن و بدحجابی در پارک‌های ناحیه‌ای و سوءاستفاده‌ی اخلاقی جوانان بزهکار از شلوغی پارک‌های ناحیه‌ای از جمله دلایلی هستند که جامعه‌ی آماری شهروندان در مصاحبه‌ها برای پایین بودن احساس امنیت اخلاقی در پارک‌های ناحیه‌ای مطرح کردند (جدول ۲).

جدول ۲: میزان مطلوبیت ابعاد امنیت

مؤلفه‌ها	معناداری	آماره‌ی Z	میانگین	حد مطلق	حد مثبت	حد منفی
امنیت جانی	۰,۰۰۰	۳,۰۱	۳,۳۰	۰,۱۵۸	۰,۱۵۳	-۰,۱۵۸
امنیت مالی	۰,۰۰۰	۳,۰۹	۳,۳۷	۰,۱۶۳	۰,۱۴۸	-۰,۱۶۳
امنیت اخلاقی	۰,۰۰۰	۲,۹۸	۳,۱۱	۰,۱۵۱	۰,۱۵۱	-۰,۱۳۷
امنیت انتظامی	۰,۰۰۰	۳,۱۱	۳,۴۵	۰,۱۷۱	۰,۱۷۱	-۰,۱۵۶

برحسب نتایج این آزمون از مؤلفه‌های احساس امنیت انتظامی، آسودگی خاطر از دقت و سرعت عمل پلیس در ایجاد امنیت در پارک در مواقع با آماره‌ی ۴,۵۷، حضور گشت‌های نظامی و آسودگی خاطر از نبودن افراد ولگرد و معتاد با آماره‌ی ۴,۲۱ و حضور نیروی انتظامی و آسودگی خاطر از نبودن تکدی‌گری در پارک با آماره‌ی ۴,۱۶۰ در بالاترین سطح احساس امنیت انتظامی و برحسب نظر جامعه‌ی شهروندان در سطح مطلوب قرار داشته‌اند؛ زیرا آماره‌ی آزمون از میانگین ارزیابی‌شده بالاتر بوده است و این موضوع براساس مفروضات آزمون نشان‌دهنده‌ی مطلوبیت موضوع موردبررسی است. آماره‌ی سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از میانگین ارزیابی‌شده است که نامطلوبی این مؤلفه‌ها از نظر جامعه‌ی آماری را نشان می‌دهد (جدول ۳).

پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳: سنجش میزان مطلوبیت امنیت انتظامی

مؤلفه	معناداری	آماره‌ی Z	میانگین	حد مطلق	حد مثبت	حد منفی
حضور گشت‌های نظامی و به‌تبع آن، کاهش بزهکاران در فضای پارک	۰,۰۰۰	۳,۶۵۳	۳,۷۳	۰,۲۳۷	۰,۲۳۷	-۰,۲۱۳
حضور نیروی انتظامی برای رفع مزاحمت‌ها در پارک	۰,۰۰۰	۲,۷۳۱	۳,۶۰	۰,۱۹۰	۰,۱۵۱	-۰,۱۹۰
حضور نیروی انتظامی و آسودگی خاطر از نبودن شرارت و لاپالی‌گری در سطح پارک	۰,۰۰۰	۳,۱۸۱	۳,۷۶	۰,۲۱۳	۰,۱۴۶	-۰,۲۱۳
حضور نیروی انتظامی و آسودگی خاطر از نبودن خرید و فروش مواد مخدر در پارک	۰,۰۰۰	۲,۸۹۱	۳,۵۵	۰,۱۹۹	۰,۱۴۸	-۰,۱۹۹
حضور نیروی انتظامی و آسودگی خاطر از نبودن خرید و فروش مشروبات الکلی	۰,۰۰۰	۳,۳۱۲	۳,۵۳	۰,۲۲۰	۰,۱۶۱	-۰,۲۲۰
حضور گشت‌های نظامی و آسودگی خاطر از نبودن افراد ولگرد و بی‌سرپناه	۰,۰۰۰	۴,۲۵۵	۳,۶۲	۰,۲۶۸	۰,۱۸۰	-۰,۲۶۸
آسودگی خاطر از دقت و سرعت عمل پلیس در ایجاد امنیت در پارک در مواقع ضروری	۰,۰۰۰	۴,۵۷	۴,۰۵	۰,۳۰۹	۰,۲۵۱	-۰,۳۰۹
حضور نیروی انتظامی و آسودگی خاطر از نبودن تکدی‌گری در پارک	۰,۰۰۰	۴,۱۶۰	۳,۵۶	۰,۲۶۳	۰,۱۹۷	-۰,۲۶۳
حضور گشت‌های نظامی و آسودگی خاطر از تردد نکردن وسیله‌ی نقلیه‌ی موتوری در پارک و مزاحمت آنان	۰,۰۰۰	۳,۸۵۹	۳,۹۷	۰,۲۴۸	۰,۱۷۹	-۰,۲۴۸
آسودگی خاطر از حضور به‌موقع پلیس در مواقع ضروری	۰,۰۰۰	۳,۸۵۰	۳,۹۱	۰,۲۴۷	۰,۱۶۷	-۰,۲۴۷
آسودگی خاطر از حضور نیروی‌های پلیس و پارکبان درون پارک	۰,۰۰۰	۳,۸۴۳	۳,۸۸	۰,۲۴۷	۰,۲۱۱	-۰,۲۴۷
آسودگی خاطر از گشت‌های پلیس امنیت اخلاقی در پارک و جمع‌آوری مزاحمان	۰,۰۰۰	۳,۳۱۵	۳,۵۱	۰,۲۷۱	۰,۱۶۸	-۰,۲۷۱
آسودگی خاطر از امکانات و تجهیزات مناسب پلیس در هنگام گشت در پارک‌ها	۰,۰۰۰	۳,۰۶۵	۳,۹۰	۰,۲۰۷	۰,۱۷۳	-۰,۲۰۷

از مؤلفه‌های احساس امنیت مالی، آسودگی خاطر از آراستگی کودکان و بانوان به زیورات در پارک‌ها با آماره‌ی ۴,۵۹۶، آسودگی خاطر از عدم تخریب اموال شخصی و ملی در پارک با آماره‌ی ۴,۰۰۱، آسودگی خاطر از امنیت پارک خودرو و وسایل حمل در حواشی پارک با آماره‌ی ۳,۹۸۳ و آسودگی خاطر از عدم سرقت وسایل خودرو و سرقت خودرو با آماره‌ی ۳,۹۷۴

در بالاترین سطح احساس امنیت مالی قرار داشته‌اند. مؤلفه‌های نام‌برده آماره‌ی بالاتر از میانگین دارند و از نظر جامعه‌ی شهروندان در سطح مطلوب قرار دارند. آماره‌ی سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از میانگین ارزیابی شده است که عدم مطلوبیت این مؤلفه‌ها از نظر جامعه‌ی آماری را نشان می‌دهد. جامعه‌ی آماری بیان کرده‌اند که قرارگیری پارک‌های ناحیه‌ای در کنار خیابان‌های اصلی شهر و مسیرهای پررفت‌وآمد، میدین و اماکن دولتی پررفت‌وآمد سبب شده است که سرقت خودرو در حواشی این پارک‌ها بسیار کم باشد و مراجعه‌کنندگان با خیال راحت وسایل نقلیه‌ی خود را پارک می‌کنند و اوقات فراغت را در پارک‌ها می‌گذرانند. همچنین، شهروندان اظهار کرده‌اند که پایین بودن حس اعتماد بین افراد (سرمایه‌ی اجتماعی) به دلیل تبلیغات منفی از سوی رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی ممکن است یکی از مهم‌ترین دلایل پایین بودن احساس امنیت مالی از این لحاظ باشد (جدول ۴).

جدول ۴: سنجش میزان مطلوبیت امنیت مالی

مؤلفه	معناداری	آماره‌ی Z	میانگین	حد مطلق	حد مثبت	حد منفی
میزان آسودگی خاطر از حمل پول نقد در هنگام گذران اوقات فراغت پارک	۰,۰۰۰	۳,۳۱۶	۳,۶	۰,۱۶۹	۰,۱۵۶	-۰,۱۶۹
آسودگی خاطر از تنها گذاشتن وسایل و تجهیزات در پارک	۰,۰۰۰	۲,۴۷۵	۳,۳۷	۰,۱۲۶	۰,۱۲۶	-۰,۰۹۸
آسودگی خاطر از عدم سرقت اشیا و وسایل همراه هنگام گذران اوقات فراغت	۰,۰۰۰	۳,۷۴۹	۳,۸۴	۰,۱۹۱	۰,۱۹۱	-۰,۱۸۵
آسودگی خاطر از عدم کیف‌قاپی و جیب‌بری در پارک	۰,۰۰۰	۳,۳۱۶	۳,۶۹	۰,۱۶۹	۰,۱۶۹	-۰,۱۴۶
آسودگی خاطر از عدم سرقت وسایل خودرو و سرقت خودرو	۰,۰۰۰	۳,۹۷۴	۳,۹۲	۰,۲۰۳	۰,۲۰۳	-۰,۱۶۲
آسودگی خاطر از امنیت پارک خودرو وسایل حمل در حواشی پارک	۰,۰۰۰	۳,۹۸۳	۳,۸۳	۰,۲۰۳	۰,۱۹۰	-۰,۲۰۳
آسودگی خاطر از عدم تخریب اموال شخصی و ملی در پارک	۰,۰۰۰	۴,۰۰۱	۳,۸۳	۰,۲۰۴	۰,۱۸۹	-۰,۲۰۴
آسودگی خاطر از سپردن وسایل و تجهیزات خود به دیگران در پارک	۰,۰۰۰	۲,۴۸۲	۳,۳۷	۰,۱۲۷	۰,۱۲۷	-۰,۰۷۶
آسودگی خاطر از آراستگی کودکان و بانوان به زیورآلات در پارک‌ها	۰,۰۰۰	۴,۵۹۶	۳,۷۳	۰,۲۳۵	۰,۱۷۶	-۰,۲۳۵

از مؤلفه‌های امنیت اخلاقی، آسودگی خاطر از حریم خلوت امن خانواده‌ها در پارک‌ها با آماره‌ی ۳,۳۴۵ و آسودگی خاطر از عدم تردد دختران و زنان فراری در پارک با آماره‌ی ۳,۱۸۷ در بالاترین سطح احساس امنیت اخلاقی قرار داشته‌اند. براساس نتایج این آزمون، آماره‌ی محاسبه‌شده برای

تمامی مؤلفه‌ها پایین‌تر از میانگین بوده است که این موضوع نشان‌دهنده‌ی عدم مطلوبیت مؤلفه‌های امنیت اخلاقی در پارک‌های مورد مطالعه است. براساس مصاحبه‌های انجام‌شده با شهروندان حاضر در پارک‌های مورد مطالعه، علت این موضوع حضور جوانان و افراد غیربومی؛ پایین بودن سطح نظارت اخلاقی در سطح پارک‌ها به جرائم جانی و مالی؛ جوان‌پذیر بودن این نوع گذران اوقات فراغت، به‌ویژه برای رابطه‌های دوستانه‌ی جنس‌های مختلف؛ تردد افراد با پوشش نامناسب و بدحجاب در پارک‌های ناحیه‌ای به‌علت استفاده‌ی زیاد از این پارک‌ها و بالا بودن امکانات و خدمات این پارک‌ها، درمقایسه با پارک‌های محله‌ای؛ پایین بودن سطح فرهنگ برخی از مراجعه‌کنندگان به پارک‌ها، به‌ویژه قشر غیربومی شهر یزد؛ برخورد غیرقاطع نیروهای نظامی با افراد خطاکار از نظر جرائم اخلاقی، مانند چشم‌چرانی، تیکه‌پرانی، تنه زدن و بدحجابی در پارک‌های ناحیه‌ای و نیز سوءاستفاده‌ی اخلاقی جوانان بزهکار از شلوغی پارک‌های ناحیه‌ای است (جدول ۵).

جدول ۵: سنجش میزان مطلوبیت امنیت اخلاقی و نوامیس

مؤلفه	معتاداری	آماره‌ی Z	میانگین	حد مطلق	حد مثبت	حد منفی
آسودگی خاطر از مزاحمت و مورد تجاوز قرار	۰,۰۰۰	۲,۶۹۰	۳,۴۶	۰,۱۳۷	۰,۱۳۷	-۰,۱۰۰
آسودگی خاطر از فحاشی و دعوی اراذل و اوباش	۰,۰۰۰	۲,۸۸۴	۳,۰۲	۰,۱۴۷	۰,۱۲۲	-۰,۱۴۷
آسودگی خاطر در هنگام استفاده از سرویس‌های	۰,۰۰۰	۲,۶۹۷	۳,۴۶	۰,۱۳۸	۰,۱۳۸	-۰,۰۸۶
آسودگی خاطر از رعایت شئون اخلاقی در پارک	۰,۰۰۰	۲,۳۲۰	۳,۲۸	۰,۱۱۸	۰,۱۱۵	-۰,۱۱۸
آسودگی خاطر از عدم تعرض به حریم امن	۰,۰۰۰	۲,۵۱۴	۳,۳۹	۰,۱۲۸	۰,۱۲۸	-۰,۰۸۶
آسودگی خاطر از حریم خلوت امن خانواده‌ها در	۰,۰۰۰	۳,۳۴۵	۳,۴۷	۰,۱۷۱	۰,۱۷۱	-۰,۱۵۶
آسودگی خاطر از عدم تردد دختران و زنان فراری	۰,۰۰۰	۳,۱۸۷	۳,۵۳	۰,۱۶۳	۰,۱۴۸	-۰,۱۶۳
آسودگی خاطر از عدم حضور افراد بدحجاب و بد	۰,۰۰۰	۲,۳۶۸	۳,۳۳	۰,۱۲۱	۰,۱۲۱	-۰,۱۱۰
آسودگی خاطر از عدم کاربرد الفاظ رکیک و نامناسب در فضای پارک	۰,۰۰۰	۲,۳۴۳	۳,۳۲	۰,۱۲۰	۰,۱۲۰	-۰,۰۹۰
آسودگی خاطر از عدم نگاه‌های نامناسب در پارک	۰,۰۰۰	۲,۹۷۱	۳,۱۰	۰,۱۵۲	۰,۱۳۹	-۰,۱۵۲
آسودگی خاطر از عدم مشاهده‌ی روابط ناهنجار در	۰,۰۰۰	۳,۰۱۷	۳,۵۸	۰,۱۵۴	۰,۱۵۴	-۰,۱۰۲
آسودگی خاطر بانوان و دختران از تحت نظر بودن و عکس‌برداری	۰,۰۰۰	۲,۹۶۱	۳,۵۶	۰,۱۵۱	۰,۱۵۱	-۰,۱۳۷
آسودگی خاطر از عدم اعمال منافعی عفت در پارک	۰,۰۰۰	۳,۰۹۱	۳,۵۸	۰,۱۵۸	۰,۱۵۳	-۰,۱۵۸
آسودگی خاطر از عدم وجود روابط آزادانه‌ی	۰,۰۰۰	۳,۰۹۷	۳,۳۲	۰,۱۵۸	۰,۱۲۰	-۰,۱۵۸
آسودگی خاطر از استفاده نشدن قلیان در سطح	۰,۰۰۰	۲,۸۶۵	۳,۵۲	۰,۱۴۶	۰,۱۴۶	-۰,۱۲۳

از مؤلفه‌های احساس امنیت جانی در پارک‌های ناحیه‌ای، آسودگی خاطر از امنیت مکان بازی کودکان در شب با آماره‌ی ۴,۵۷۰، آمدن به پارک در صبح زود باتوجه به خلوت بودن

پارک برای ورزش با آماره‌ی ۴,۲۸۹ و آسودگی خاطر از حضور در پارک برای مطالعه با آماره‌ی ۳,۹۹۹ در بالاترین سطح میزان قرار داشته‌اند. آماره‌ی مؤلفه‌های این آزمون به‌جز آسودگی خاطر از حضور در پارک در ساعات‌های خلوت، عدم ترس از ارتباط و دوستی با افراد غریبه، آسودگی خاطر از آدم‌ربایی در پارک، آسودگی خاطر از امنیت مکان بازی کودکان در شب، آمدن به پارک در صبح زود باتوجه به خلوت بودن پارک برای ورزش، آسودگی خاطر از حضور در پارک برای مطالعه و آسودگی خاطر از عدم زورگیری و اخاذی در سطح پارک، پایین‌تر از سطح میانگین ارزیابی شده است. این موضوع نشان می‌دهد که به‌جز مؤلفه‌های مذکور که از نظر شهروندان در سطح مطلوب ارزیابی شده‌اند، سایر مؤلفه‌ها در سطح نامطلوب بوده‌اند (جدول ۶).

جدول ۶: سنجش میزان مطلوبیت امنیت جانی

مؤلفه	معناداری	آماره‌ی Z	میانگین	حد مطلق	حد مثبت	حد منفی
آسودگی خاطر از تنها گذاشتن فرزندان در پارک	۰,۰۰۰	۳,۲۱۰	۳,۵۴	۰,۱۶۴	۰,۱۴۹	-۰,۱۶۴
آسودگی خاطر از حضور در پارک در شب‌ها	۰,۰۰۰	۳,۶۸۹	۳,۸۲	۰,۱۸۸	۰,۱۸۸	-۰,۱۶۱
آسودگی خاطر از حضور در پارک در روز	۰,۰۰۰	۳,۸۳۰	۳,۳۵	۰,۱۹۵	۰,۱۶۶	-۰,۱۹۵
آسودگی خاطر از پذیرفتن خوراکی یا هدیه از دیگران	۰,۰۰۰	۳,۲۳۰	۳,۳۷	۰,۱۶۵	۰,۱۴۷	-۰,۱۶۵
نترسیدن از ارتباط و دوستی با افراد غریبه	۰,۰۰۰	۲,۶۶۳	۳,۴۵	۰,۱۳۶	۰,۱۳۶	-۰,۱۲۵
آسودگی خاطر از آدم‌ربایی در پارک	۰,۰۰۰	۳,۹۰۴	۳,۸۹	۰,۱۹۹	۰,۱۹۹	-۰,۱۸۳
آسودگی خاطر از امنیت مکان بازی کودکان در پارک	۰,۰۰۰	۴,۵۷۷	۳,۸۲	۰,۲۳۴	۰,۱۸۸	-۰,۲۳۴
آسودگی خاطر بانوان از حضور در پارک	۰,۰۰۰	۳,۲۵۱	۳,۴۳	۰,۱۶۶	۰,۱۳۴	-۰,۱۶۶
آسودگی خاطر از نبود آشوب و درگیری در پارک	۰,۰۰۰	۳,۵۹۸	۳,۷۹	۰,۱۸۴	۰,۱۸۴	-۰,۱۶۵
آمدن به پارک در صبح زود باتوجه به خلوت بودن پارک	۰,۰۰۰	۴,۲۸۹	۳,۷۲	۰,۲۱۹	۰,۱۷۳	-۰,۲۱۹
آسودگی خاطر از رفتن به قسمت‌های خلوت پارک	۰,۰۰۰	۲,۸۹۹	۳,۵۴	۰,۱۴۸	۰,۱۴۸	-۰,۱۳۹
قدم زدن و پیاده‌روی به‌صورت فردی و تنها در مسیره‌های پارک	۰,۰۰۰	۲,۹۴۰	۳,۵۵	۰,۱۵۰	۰,۱۵۰	-۰,۱۳۹
آسودگی خاطر از حضور در پارک برای مطالعه	۰,۰۰۰	۳,۹۹۷	۳,۹۲	۰,۲۰۴	۰,۲۰۴	-۰,۱۷۴
آسودگی خاطر از عدم زورگیری و اخاذی در پارک	۰,۰۰۰	۳,۹۷۴	۳,۹۲	۰,۲۰۳	۰,۲۰۳	-۰,۱۹۵

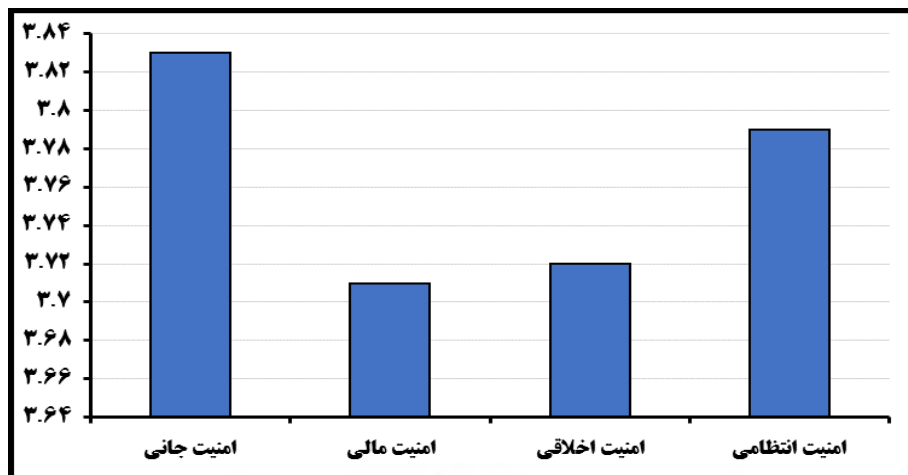
۲-۴- تبیین رابطه و اثرگذاری احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت شهروندان

به‌منظور سنجش معناداری اثرگذاری احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای آزمون خی دو و برای سنجش نوع و میزان رابطه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده کردیم. نتایج آزمون خی دو در سطح ۹۹ درصد اطمینان نشان‌دهنده‌ی معناداری اثرگذاری احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد است؛ زیرا سطح معناداری تمامی مؤلفه‌های مورد مطالعه برای سنجش این موضوع پایین‌تر از ۰,۰۱ قرار گرفته است. براساس نتایج آزمون خی دو، باوجود احساس امنیت در پارک‌های ناحیه‌ای، گذران اوقات شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای افزایش می‌یابد. این موضوع را هر دو جامعه‌ی آماری تأکید کردند و هر جامعه‌ی آماری بیان کرده که شهروندان در صورتی پارک‌ها (به‌ویژه پارک‌های ناحیه‌ای) را به‌عنوان منبع گذران اوقات فراغت خود انتخاب می‌کنند که در آنجا، احساس آسایش، آرامش و امنیت کنند و اگر منبع انتخابی آن‌ها دارای این موارد نباشد، شهروندان ترجیح می‌دهند اوقات فراغت خود را در مکانی دیگر، مانند خانه‌هایشان (بسته، اما امن) بگذرانند.

نتایج آماره‌ی کلی آزمون خی دو نشان می‌دهد که جامعه‌ی شهروندان به‌ترتیب احساس امنیت جانی با آماره‌ی ۲۵۵,۴۸۷، احساس امنیت انتظامی با آماره‌ی ۲۴۹,۳۲۱، احساس امنیت اخلاقی با آماره‌ی ۲۲۹,۱۸۹ و احساس امنیت مالی با آماره‌ی ۲۲۰,۹۷۹ را مؤثر بر افزایش گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد دانسته‌اند. به‌نظر جامعه‌ی آماری هیچ شهروندی حاضر نیست به مکانی برود که امنیت جانش در خطر باشد. بنابراین، آن‌ها احساس ناامنی جانی را مهم‌ترین عامل کاهش گذران اوقات فراغت در پارک‌ها دانسته‌اند. جامعه‌ی شهروندان ناامنی انتظامی را در رتبه‌ی دوم قرار دادند و بیان کردند که ایجاد امنیت انتظامی در سطح پارک‌ها البته اگر به‌صورت پیگیرانه و منظم باشد، از تهدیدات جانی، مالی و اخلاقی می‌کاهد. به‌گفته‌ی جامعه‌ی آماری، وجود ناامنی انتظامی در پارک‌های ناحیه‌ای ناامنی جانی، مالی و اخلاقی را به‌دنبال دارد و در صورت نبودن خدمات انتظامی در پارک‌ها، مجرمان شرایط جرم را در پارک‌های ناحیه‌ای فراهم می‌دانند و مرتکب جرم می‌شوند. بنابراین، با ایجاد احساس امنیت انتظامی در پارک‌های ناحیه‌ای از طریق ایجاد زیرساخت‌های انتظامی، از ناامنی مالی، جانی و اخلاقی در سطح پارک‌ها نیز کاسته می‌شود (جدول ۷).

جدول ۷: اثرگذاری احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت برحسب آزمون خی دو

میانگین توصیفی	آماره‌ی آزمون	سطح معناداری	ابعاد احساس امنیت
۳,۸۳	۲۵۵,۴۸۷	۰,۰۰۰	امنیت جانی
۳,۷۱	۲۲۰,۹۷۹	۰,۰۰۰	امنیت مالی
۳,۷۲	۲۲۹,۱۸۹	۰,۰۰۰	امنیت اخلاقی و نوامیس
۳,۷۹	۲۴۹,۳۲۱	۰,۰۰۰	امنیت انتظامی

شکل ۴: ترتیب اثرگذاری ابعاد امنیت بر گذران اوقات فراغت در پارک‌ها

برحسب نتایج این آزمون و میانگین توصیفی مؤلفه‌ها، جامعه‌ی شهروندان از میان مؤلفه‌های مرتبط با احساس امنیت جانی، مؤلفه‌ی احساس امنیت جانی زنان، دختران و سالمندان در پارک‌های ناحیه‌ای را با آماره‌ی آزمون $487,484$ و میانگین $4,28$ در بالاترین سطح اثرگذاری بر افزایش گذران اوقات فراغت در پارک‌ها دانستند و بیان کردند که باتوجه به اینکه بانوان و سالمندان وقت فراغت بیشتری درمقایسه با مردان دارند و بیشتر به پارک‌ها برای گذران اوقات فراغت مراجعه می‌کنند، وجود امنیت جانی در پارک‌ها برای گذران اوقات فراغت ایشان از جایگاه مهم و قابل‌تأملی برخوردار است. جامعه‌ی شهروندان امنیت پارک در ساعات خلوت، به‌ویژه در شب‌ها را با آمار آزمون $387,979$ و میانگین $4,21$ عامل بعدی در افزایش روی‌آوری به پارک‌ها برای گذران اوقات فراغت دانستند و بیان کردند که خلوتی پارک‌ها در برخی از ساعات نه‌تنها ناخودآگاه باعث کاهش احساس امنیت در افراد می‌شود، در افراد بزهکار حس ارتکاب جرم را تلقی و زمینه را برای ارتکاب جرم فراهم می‌کند. به‌گفته‌ی جامعه‌ی شهروندان، معمولاً ساعات مخصوصی را برای گذران اوقات فراغت انتخاب می‌کنند که پارک‌ها شلوغ باشند و گشت‌های نظامی هم به‌تبع شلوغی، به‌صورت منظم به پارک‌ها سرکشی کنند. آن‌ها معتقدند که درصورت حضور همیشگی نیروهای انتظامی در پارک‌ها، مثلاً جانمایی کیوسک‌های نظامی در ورودی پارک‌ها و قرار دادن چند نیرو، این مشکل رفع می‌شود و شهروندان در انتخاب ساعات گذران اوقات فراغت آزاد می‌شوند. شهروندان از مؤلفه‌های احساس امنیت مالی، احساس امنیت از نظر کیفی و جیب‌بری را با آماره‌ی آزمون $374,411$ و میانگین $4,13$ مؤثرترین عامل برای افزایش گذران اوقات فراغت در پارک‌ها دانستند و بیان کردند که این نوع جرم بیشتر در ساعات خلوت و شب‌ها، به‌ویژه در مکان‌های تاریک پارک، صورت می‌گیرد. باتوجه به این نتیجه‌گیری شهروندان، با

کاربست سیستم‌های روشنایی متناسب با اصول ایمنی و امنیتی در پارک‌ها و همچنین استفاده از گشت‌های منظم نظامی در سطح پارک، این مانع نیز رفع می‌شود. ازبین مؤلفه‌های احساس امنیت مالی، شهروندان احساس آسودگی خاطر از سرقت زیورآلات کودکان در پارک‌ها را با آماره‌ی ۲۶۱۰۷۸ و میانگین ۳،۵۰ در رتبه‌ی بعدی قرار داده‌اند. به‌گفته‌ی ایشان، این اتفاق بیشتر در پارک‌هایی صورت می‌گیرد که امکان دید به مکان بازی کودکان از اطراف وجود ندارد. باتوجه به این نتیجه‌گیری، ازطریق مکان‌یابی صحیح برای مکان‌های بازی کودکان در پارک‌ها به‌طوری که از اطراف دید داشته باشد، جانمایی صندلی‌ها و نشیمن‌ها در کنار مکان بازی کودکان برای نزدیکی والدین به فرزندانشان، جانمایی دوربین‌های مداربسته فقط در مکان بازی کودکان، تعیین مرز برای مکان بازی کودکان و استفاده از مصالح نرم مانند فنس‌ها در اطراف مکان بازی کودکان و نیز قرار دادن یک درب برای ورودی و خروجی کودکان همراه با والدین ازسوی انتظامات، این مشکل حل می‌شود.

ازبین مؤلفه‌های احساس امنیت اخلاقی و نوامیس، شهروندان مؤلفه‌های رعایت شئون اخلاقی در پارک با آماره‌ی ۳۳۶،۴۱۷ و میانگین ۴،۰۱ و عدم مصرف مشروبات الکلی و قرص‌های روان‌گردان در پارک با آماره‌ی آزمون ۳۱۲،۴۳۲ و میانگین ۳،۹۹ را مهم‌ترین عامل مؤثر در افزایش گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای دانستند و بیان کردند که رعایت شئون اخلاقی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در انتخاب مکانی برای تفریح است. بنابراین، اگر در پارک‌ها شئون اخلاقی رعایت نشود، مطمئناً خانوار و شهروندان، به‌ویژه بانوان، در انتخاب پارک‌ها به‌عنوان منبع فراغت تأمل می‌کنند. به‌گفته‌ی جامعه‌ی شهروندان، مصرف مواد و مشروبات الکلی نه‌تنها از نظر اخلاقی نامناسب است و بر کودکان و نوجوانان تأثیر مخربی از نظر الگوبرداری دارد، استعمال آن‌ها در پارک‌ها باعث ازبین رفتن تعادل روانی در افراد و به‌تبع آن، شکستن حریم امن خانواده‌ها، به‌کار بردن الفاظ رکیک و فحاشی در پارک‌ها می‌شود. همچنین، شهروندان مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی در سطح پارک را یکی از مهم‌ترین عامل‌های آشوب در سطح پارک‌ها دانسته‌اند. باتوجه به موارد اشاره‌شده، ازطریق حذف نقاط کور، استفاده از سیستم‌های روشنایی مناسب در پارک‌ها، هرس به‌موقع درختان و ازبین بردن آشفستگی پوشش‌های گیاهی و همچنین گشت‌های منظم و پیاده‌ی انتظامات پارک در فضای پارک (به‌ویژه در نقاط کور پارک) از ارتکاب این نوع جرم در پارک‌های ناحیه‌ای کاسته می‌شود. ازبین مؤلفه‌های احساس امنیت انتظامی، شهروندان مؤلفه‌ی حضور همیشگی نیروهای نظامی در سطح پارک‌ها با آماره‌ی ۴۷۳،۳۱۸ و میانگین ۳،۹۵ و وجود پارکبان و گشت‌های منظم نظامی در سطح پارک را با آماره‌ی ۳۷۰،۵۰۵ و میانگین ۳،۹۵ بالاترین موارد اثرگذار بر افزایش گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای دانستند و بیان کردند که حضور همیشگی نیروهای نظامی در سطح پارک‌های ناحیه‌ای ازطریق جانمایی کیوسک‌های نظامی در پارک‌ها و اجرای گشت‌های متناوب و منظم ازسوی آنان علاوه‌بر اینکه بر احساس امنیت شهروندان به‌صورت ذهنی مؤثر است، باعث کاهش جرائم در سطح پارک‌ها می‌شود.

جدول ۸: تحلیل معناداری اثرگذاری احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای

شاخص	مؤلفه‌ها	معناداری سطح	درجه‌ی آزادی	ف	میانگین توصیفی
احساس امنیت جانی	آسودگی خاطر از عدم مزاحمت افراد ناشناس و مورد تجاوز قرار گرفتن	۰,۰۰۰	۴	۳۰۴,۱۵۱	۴,۱۱
	آسودگی خاطر از عدم آدم‌ربایی در پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۶۱,۹۴۵	۳,۵۱
	آسودگی خاطر از عدم دعوا و زدو خورد از سوی اراذل و اوباش	۰,۰۰۰	۴	۱۹۸,۹۹۵	۳,۶۶
	امنیت جانی زنان، دختران و سالمندان در پارک	۰,۰۰۰	۴	۴۸۷,۴۸۴	۴,۲۸
	امنیت پارک در ساعات خلوت، به‌ویژه در شب‌ها	۰,۰۰۰	۴	۳۸۷,۹۷۹	۴,۲۱
	آسودگی خاطر از عدم آشوب، درگیری و چاقوکشی در پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۹۸,۹۹۵	۳,۶۶
احساس امنیت مالی	آسودگی خاطر از عدم آسیب‌پذیری فیزیکی کودکان از سوی افراد ناشناس	۰,۰۰۰	۴	۱۸۷,۲۲۴	۳,۶۰
	آسودگی خاطر از عدم زورگیری و اخاذی در پارک	۰,۰۰۰	۳	۱۹۷,۱۲۵	۳,۶۳
	آسودگی خاطر از عدم کیف‌قاپی و جیب‌بری در پارک	۰,۰۰۰	۴	۳۷۴,۴۱۱	۴,۱۳
	آسودگی خاطر از عدم سرقت وسایل خودرو و خودرو هنگام پارک وسیله‌ی نقلیه	۰,۰۰۰	۴	۱۰۱,۱۰۴	۳,۴۵
احساس امنیت اخلاقی	عدم سرقت اشیا و وسایل همراه هنگام گذران اوقات فراغت در پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۶۱,۰۷۸	۴,۰۴
	عدم تخریب اموال شخصی و ملی از سوی افراد ناهنجار در پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۸۲,۷۱۹	۳,۴۳
	آسودگی خاطر از عدم سرقت زیورآلات کودکان در پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۸۵,۵۸۳	۳,۵۰
	آسودگی خاطر از عدم فحاشی و به‌کار بردن الفاظ رکیک در پارک	۰,۰۰۰	۳	۱۸۳,۵۸۳	۳,۶۸
	رعایت شئون اخلاقی در پارک	۰,۰۰۰	۴	۳۳۶,۴۱۷	۴,۰۱
	عدم تعرض به حریم شخصی و خانوادگی در پارک از سوی افراد بزه‌کار	۰,۰۰۰	۴	۲۵۲,۱۹۸	۳,۷۸
	عدم تعرض به حریم نوامیس، تیکه‌پرانی، تنه زدن و زیر نظر داشتن بانوان	۰,۰۰۰	۴	۲۷۹,۷۲۴	۳,۸۲
	عدم استعمال دخانیات در پارک، به‌ویژه قلیان	۰,۰۰۰	۴	۱۴۵,۲۱۹	۳,۲۸
	عدم حضور افراد بدحجاب، روسپی‌ها و افراد ناهنجار در پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۸۰,۶۶۱	۳,۴۷
	عدم روابط ناهنجار مثل دوستی‌های دختر و پسر و روابط نامشروع آنان	۰,۰۰۰	۴	۱۰۱,۱۰۴	۳,۴۵
	عدم مصرف مشروبات الکلی و قرص‌های روان‌گردان در پارک	۰,۰۰۰	۴	۳۱۲,۴۳۲	۳,۹۹
	عدم مصرف مواد مخدر در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۷۱,۳۶۵	۳,۹۷
احساس امنیت انتظامی	عدم حضور بزه‌کاران و معتادان در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۷۲,۹۵۳	۳,۹۴
	عدم حضور افراد بی‌خانمان و کارتن‌خواب‌ها در فضای پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۹۸,۹۹۵	۳,۶۶
	عدم خرید و فروش مواد مخدر	۰,۰۰۰	۴	۲۹۱,۵۹۹	۳,۸۵
	عدم خرید و فروش مشروبات الکلی و قرص‌های روان‌گردان در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۱۲۹,۲۷۱	۳,۸۹
	عدم شرارت و لاپرواہی‌گری در سطح پارک	۰,۰۰۰	۳	۳۱۱,۵۴۲	۳,۹۲
	دقت و سرعت عمل پلیس در ایجاد امنیت	۰,۰۰۰	۴	۲۶۲,۹۲۷	۳,۹۲
	عدم تکدی‌گری در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۴۱,۹۱۱	۳,۲۷
	عدم تردد وسایل نقلیه‌ی موتوری در سطح پارک و آزار و اذیت از سوی موتورسواران	۰,۰۰۰	۴	۱۰۲,۷۷۱	۳,۴۷
	حضور به‌موقع پلیس در مواقع ضروری مثل دعوای و دزدی‌ها در پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۹۳,۲۶۶	۳,۹۲
	وجود پارکیان و گشت‌های منظم نظامی در سطح پارک	۰,۰۰۰	۳	۳۷۰,۵۰۵	۳,۹۵
	گشت‌های منظم پلیس امنیت اخلاقی در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۲۴۲,۷۹۷	۳,۸۴
	حضور همیشگی نیروهای نظامی در سطح پارک	۰,۰۰۰	۴	۴۷۳,۳۱۸	۳,۹۵

در ادامه، به منظور مشخص کردن نوع رابطه و میزان رابطه بین ابعاد احساس امنیت در پارک‌های ناحیه‌ای و گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده کردیم. نتایج ضریب همبستگی پیرسون در سطح ۹۹ درصد اطمینان برای جامعه‌ی شهروندان نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی مستقیم احساس امنیت و گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای است. میزان ضریب همبستگی بین احساس امنیت جانی و گذران اوقات فراغت شهروندان برابر با ۰,۹۵۳، بین احساس امنیت مالی و گذران اوقات فراغت ۰,۷۱۲، بین احساس امنیت اخلاقی و گذران اوقات فراغت ۰,۸۰۶، و بین احساس امنیت انتظامی و گذران اوقات فراغت ۰,۹۵۰، ارزیابی شده است که این ضرایب نشان‌دهنده‌ی شدت رابطه بین این دو متغیر و اثرگذاری زیاد احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای است. نتایج ضریب پیرسون علاوه بر اینکه نشان‌دهنده‌ی شدت رابطه بین احساس امنیت و گذران اوقات فراغت است، نشان می‌دهد که بین چهار بعد احساس امنیت نیز رابطه‌ی مستقیم و معناداری وجود دارد. این ضریب بین امنیت جانی و مالی ۰,۷۲۸، بین جانی و اخلاقی ۰,۷۳۶، بین جانی و انتظامی ۰,۸۹۳، بین مالی و اخلاقی ۰,۷۲۹، بین مالی و انتظامی ۰,۸۲۸ و بین امنیت اخلاقی و انتظامی ۰,۸۱۶ برآورد شده است. نتایج این ضرایب نشان می‌دهد که بین سه بعد احساس امنیت جانی، مالی و اخلاقی با احساس امنیت انتظامی رابطه‌ی قوی‌تری وجود دارد که این نتیجه این گفته‌های شهروندان را تأیید می‌کند که در صورت احساس امنیت انتظامی در پارک‌ها، احساس امنیت جانی، مالی و اخلاقی نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۹: ضریب همبستگی بین ابعاد احساس امنیت و گذران اوقات فراغت

اوقات فراغت	امنیت انتظامی	امنیت اخلاقی	امنیت مالی	امنیت جانی		
۰,۹۵۳**	۰,۸۹۳**	۰,۷۳۶**	۰,۷۲۸**	۱	ضریب پیرسون	امنیت جانی
۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰		درجه‌ی معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۰,۷۱۲**	۰,۸۲۸**	۰,۷۲۹**	۱	۰,۷۲۸**	ضریب پیرسون	امنیت مالی
۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	درجه‌ی معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۰,۸۰۶**	۰,۸۱۶**	۱	۰,۷۲۹**	۰,۷۳۶**	ضریب پیرسون	امنیت اخلاقی
۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	درجه‌ی معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۰,۹۵۰**	۱	۰,۸۱۶**	۰,۸۲۸**	۰,۸۹۳**	ضریب پیرسون	امنیت انتظامی
۰,۰۰۰		۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	درجه‌ی معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	تعداد	
۱	۰,۹۵۰**	۰,۸۰۶**	۰,۷۱۲**	۰,۹۵۳**	ضریب پیرسون	اوقات فراغت
	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	درجه‌ی معناداری	
۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	۳۸۴	تعداد	

**سطح معناداری ۹۹ درصد (Sig=0.01)

۵- نتیجه‌گیری

با افزایش جمعیت شهرنشین، تغییر در الگوی کار و زندگی و فاصله‌ی بیشتر از خاستگاه‌های طبیعی به‌عنوان مقر و بستر تأمین آرامش فکری و روحی انسان در زندگی مدرن، نیاز به تفریح و فراغت درمیان شهرنشینان افزایش یافته و به یکی از مهم‌ترین نیازهای آن‌ها تبدیل شده است. گذران اوقات فراغت مجموعه فعالیت‌هایی را دربر می‌گیرد که شخص به میل خود، برای استراحت یا تفریح و یا برای گسترش اطلاعات، آموزش شخصی، مشارکت آزاد اجتماعی یا بروز خلاقیت، در زمانی فارغ از تعهدات شغلی، خانوادگی و اجتماعی به‌عهده می‌گیرد. بنابراین، فعالیت‌های فراغتی طیف وسیعی از فعالیت‌های هنری، فرهنگی، ورزشی، زیارتی، سمعی و بصری، استراحت و تفریح، روابط اجتماعی، ارتباط با طبیعت، مطالعه و فعالیت‌های رایانه‌ای را دربرمی‌گیرد که هر یک نیازمند بسترهای خاص خود است. فعالیت‌های تفریحی که در عرصه‌های بیرون از خانه صورت می‌گیرد، بیشتر جنبه‌ی مشارکتی و جمعی دارد و نیازمند فضا و امکانات ویژه‌ای است. در این راستا، فضاهای عمومی سهم عمده‌ای در تأمین بستر شکل‌گیری و انسجام چنین فعالیت‌هایی دارند. پارک‌های شهری و به‌ویژه پارک‌های ناحیه‌ای باتوجه به جمعیت‌پذیر بودن و ارائه‌ی خدمات بیشتر درمقایسه با پارک‌های محله‌ای، جاذب جمعیت هستند و زمینه را برای تعامل اجتماعی و گذران اوقات فراغت از نظر تفریح، سرگرمی، ورزش، مطالعه، استراحت و تفریحات طبیعت‌محور فراهم می‌کنند. تجارب نشان می‌دهد که در انتخاب پارک‌ها به‌عنوان منبع گذران اوقات فراغت، عوامل متعددی همچون کمیت و کیفیت خدمات، ظاهر پارک، دوری و نزدیکی به محل سکونت و ... تأثیرگذار است. در این بین، یکی از مهم‌ترین عواملی که امروزه بر تصمیم‌گیری برای گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌ها تأثیرگذار است، امنیت پارک‌ها و به‌تبع آن، احساس امنیت شهروندان در پارک‌ها است. نتایج یافته‌های این پژوهش مانند نتایج پژوهش زیباری و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که بین امنیت و احساس آن با گذران اوقات فراغت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای رابطه‌ی معنادار و مستقیمی برقرار است؛ به‌طوری که با وجود امنیت و احساس آن تمایل به گذران اوقات فراغت در پارک‌ها افزایش و با کاهش امنیت و احساس آن تمایل به گذران اوقات فراغت در پارک‌ها (به‌ویژه پارک‌های ناحیه‌ای) کاهش می‌یابد. بنابراین، مطالعه‌ی امنیت و میزان احساس امنیت در پارک‌های شهری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع‌های گذران اوقات فراغت یکی از ضروریات محسوب می‌شود. در این پژوهش، ضمن بررسی میزان احساس امنیت شهروندان در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد، اثرگذاری و رابطه‌ی احساس امنیت و گذران اوقات فراغت در هفت پارک ناحیه‌ای شهر یزد را بررسی کردیم. نتایج نشان می‌دهد که احساس امنیت در پارک‌های

مورد مطالعه در سطح نسبتاً مطلوب (نه کاملاً مطلوب) قرار دارد. برحسب نتایج، امنیت انتظامی در بالاترین سطح مطلوبیت و امنیت اخلاقی در پایین‌ترین سطح قرار داشته است. احساس امنیت بر گذران اوقات فراغت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد مؤثر بوده و از میان ابعاد مورد بررسی، احساس امنیت جانی بیشترین تأثیر را بر گذران و کیفیت اوقات فراغت و احساس امنیت مالی کمترین تأثیر را داشته است. در نهایت، مشخص شد که در پارک‌های ناحیه‌ای مورد مطالعه در شهر یزد، نه تنها بین احساس امنیت و گذران اوقات فراغت رابطه‌ی معنادار و مستقیمی وجود دارد، بین چهار بعد امنیتی مورد مطالعه نیز رابطه‌ی معناداری وجود دارد و این چهار بعد بر یکدیگر تأثیر مثبت و معناداری دارند. همان‌گونه که جامعه‌ی شهروندان اشاره کرده‌اند، امنیت انتظامی در خلق امنیت جانی، مالی و اخلاقی نقش مهمی دارد. بنابراین، پیشنهاد می‌کنیم که از طریق ارائه و مهیا کردن زیرساخت‌های نظامی و انتظامی در سطح پارک‌های ناحیه‌ای، همچون ایجاد گشت‌های منظم نظامی، انتظامی و اخلاقی در سطح پارک‌ها، ایجاد پایگاه (کیوسک) انتظامی در پارک‌های ناحیه‌ای و استقرار مداوم پارکبان در پارک‌های ناحیه‌ای، احساس امنیت در پارک‌های ناحیه‌ای شهر یزد ارتقا یابد.

۶- فهرست منابع

- آقایی، پرویز؛ پوراحمد، احمد و حسین رئیسی. (۱۳۹۳). «سنجش و تدوین راهبرد امنیت اجتماعی پایدار در منطقه‌ی یک شهرداری تهران». *جغرافیای انتظامی*. س ۲. ش ۵. صص ۴۵-۷۰.
- بوزان، باری. (۱۳۷۸). *مردم، دولت‌ها و هراس*. ترجمه‌ی پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی. تهران: انتشارات پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی.
- پاکزاد، جهان‌شاه. (۱۳۸۵). *مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری*. تهران: انتشارات شهیدی.
- پوراحمد، احمد؛ زیاری، کرامت‌اله و علی حسینی. (۱۳۹۴). «بازآفرینی بافت‌های فرسوده‌ی شهری با تأکید بر فضاهای گذران اوقات فراغت (نمونه‌ی موردی: محله‌ی قیصریه‌ی تهران)». *برنامه‌ریزی و آمایش فضا*. د ۱۹. ش ۳. صص ۱-۳۸.
- پوراحمد، احمد؛ مهدی، علی و معصومه مهدیان بهنمیری. (۱۳۹۲). «امنیت شهری؛ فضاهای عمومی، بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه‌ی ۲ شهر قم». *پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی*. س ۲. ش ۱ (پیاپی ۵). صص ۱-۲۴.

- حسینی، فرزانه. (۱۳۸۷). **بررسی و ارائه‌ی شاخص‌های کالبدی- کارکردی مؤثر بر ارتقا امنیت فضاهای عمومی شهری، نمونه‌ی موردی: پارک دانشجو**. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد شهرسازی. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- حق‌پناه، جعفر. (۱۳۷۷). «جامعه‌ی مدنی و قومیت‌ها در جامعه‌ی مدنی ایران». **مطالعات راهبردی**. پیش‌شماره ۲. صص ۱۴۴-۱۲۹.
- خادم‌الحسینی، احمد؛ شمس، مجید و ناهیدالسادات میرعنایت. (۱۳۹۱). «بررسی عوامل بازدارنده‌ی بانوان در استفاده از فضاهای شهری برای گذران اوقات فراغت (مطالعه‌ی موردی: منطقه‌ی ۳ شهر اصفهان)». **فضای گردشگری**. س ۱. ش ۲. صص ۱۰۵-۹۵.
- خاکپور، براتعلی؛ کمانداری، محسن و سید مصطفی حسینی. (۱۳۹۶). «بررسی وضعیت شاخص‌های ایمنی در پارک‌های منطقه‌ی شهر کرمان». **جغرافیا و آمایش شهری و منطقه‌ای**. ش ۲۲. صص ۸۴-۷۱.
- دهخدا، علی‌اکبر. (۱۳۶۵). **لغت‌نامه**. ج ۱۱ [بی‌جا]: مؤسسه‌ی لغت‌نامه‌ی دهخدا.
- رضوانی، محمدرضا. (۱۳۸۷). **توسعه‌ی گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار**. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- رهنمایی، محمدتقی. (۱۳۸۵). «بررسی ناپایداری‌های امنیتی کلانشهر تهران براساس شاخص‌های توسعه‌ی پایدار شهری». **پژوهش‌های جغرافیایی**. ش ۵۷. صص ۱۹۳-۱۷۷.
- زیاری، کرامت‌اله؛ مهدی‌نژاد، حافظ و فریاد پرهیز. (۱۳۸۸). **مبانی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی شهری**. چابهار: انتشارات دانشگاه بین‌المللی چابهار.
- زیاری، کرامت‌اله؛ مهدی، علی و معصومه مهدیان بهنمیری. (۱۳۹۲). «تحلیلی بر امنیت فضاهای عمومی شهر در پارک‌های مناطق چهارگانه‌ی شهرداری قم». **آمایش جغرافیایی فضا**. س ۳. ش ۷. صص ۵۰-۲۵.
- سازمان ملی جوانان. (۱۳۸۴). **اوقات فراغت و سبک زندگی جوانان**. تهران: گروه اجتماعی- فرهنگی دفتر مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان.
- سرایی، محمدحسین؛ روستا، مجتبی و امیر اشنوئی. (۱۳۹۱). «عوامل مؤثر بر گذران اوقات فراغت در مناطق شهری ایران (مطالعه‌ی موردی: منطقه‌ی ۸ مشهد)». **برنامه‌ریزی منطقه‌ای**. س ۲. ش ۷. صص ۳۷-۲۵.

- علوی، سید علی؛ قاسمی، اکرم و علی احمدآبادی. (۱۳۹۱). «ارزیابی و تحلیل فضایی سرانه‌ی پارک‌های شهری (مطالعه‌ی موردی: منطقه‌ی ۶ شهر تهران)». *برنامه‌ریزی و آمایش فضا*. د ۱۷. ش ۱. صص ۱۵۰-۱۲۷.
- علیزاده، هوشمند؛ عبدی، محمد و آرمان رحیمی. (۱۳۹۲). «راهبردهای ارتقای عملکردی فضاهای گذران اوقات فراغت در مجموعه‌ی تفریحی دیدگاه سنندج». *مطالعات شهری*. ش ۴. صص ۱۴-۱.
- فلاحت، محمدصادق و مریم کلامی. (۱۳۸۷). «تأثیر فضاهای باز شهری بر کیفیت گذران اوقات فراغت شهروندان». *مدیریت شهری*. ش ۲۲. صص ۹۸-۸۵.
- کوزه‌گر کالجی، لطفعلی؛ ضرغامی، سعید و پرویز آقایی. (۱۳۹۳). «سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی در فضاهای سبز عمومی در پارک ملت تهران». *جغرافیای انتظامی*. س ۲. ش ۷. صص ۱۵۶-۱۳۹.
- لهستانی‌زاده، عبدالعلی؛ هاشمی، سمیه؛ عربی، علی و علی روحانی. (۱۳۹۱). «بررسی رابطه‌ی احساس امنیت و تمایل به سفرهای داخلی: مطالعه‌ی موردی: دانشجویان دانشگاه تهران». *فصلنامه‌ی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شوشتر*. س ۷. ش ۲۰. صص ۲۴-۱.
- ماندل، رابرت. (۱۳۷۹). *چهره‌ی متغیر امنیت ملی*. تهران: پژوهشکده‌ی مطالعات راهبردی.
- محمدی، جمال؛ محمدی ده‌چشمه، مصطفی و منصور ایافت یگانه. (۱۳۸۶). «ارزیابی کیفی نقش فضاهای سبز شهری و بهینه‌سازی استفاده‌ی شهروندان از آن در شهرکرد». *محیط‌شناسی*. س ۳۳. ش ۴۴. صص ۱۰۴-۹۵.
- محمدی، عبدالعباس و محمدرضا سرمدی. (۱۳۸۹). *راه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت*. انتشارات دانشگاه پیام نور.
- مدیری، آتوسا. (۱۳۸۵). «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضای شهری». *رفاه اجتماعی*. س ۶. ش ۲۲. صص ۲۸-۱۱.
- معتمدی مهر، اکبر و مریم واقف کودهی. (۱۳۸۸). «مطالعه‌ی تطبیقی گذران اوقات فراغت جوانان شهر صومعه‌سرا». *چشم‌انداز جغرافیایی*. س ۴. ش ۹. صص ۲۲۵-۲۱۱.

- نظم‌فر، حسن؛ علوی، سعیده و علی عشقی چهار برج. (۱۳۹۷). «ارزیابی امنیت در فضاهای عمومی شهری (نمونه‌ی موردی: پارک‌های شهر تهران)». *برنامه‌ریزی و آمایش فضا*. د ۲۲. ش ۲. صص ۱۶۵-۱۳۳.
- نوروزی، فیض‌اله و سپهر فولادی. (۱۳۸۸). «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۵۹-۱۵ساله‌ی شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن». *راهبرد*. ش ۵۴. صص ۱۵۹-۱۲۹.
- هزارجریبی، جعفر و رضا صفری شالی. (۱۳۸۸). «بررسی رضایت‌مندی از زندگی و جایگاه احساس امنیت: مطالعه‌ی موردی: شهروندان تهرانی». *انتظام اجتماعی*. س ۱. ش ۳. صص ۲۸-۷.
- Alizadeh, Hooshmand. (2007), "Changes of Conceptions of Women's Public Space in Kurdish City". *Cities*, Vol. 24, No. 6, pp: 410-421.
- Allport, G. (1961), *Pattern and Growth in Personality*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Atkinson, R., and Blandy, S. (2005), "Introduction: International Perspectives on the New Enclavism and the Rise of Gated communities". *Housing Studies*, 20(2), 177-186.
- Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: an Agenda for International Security Studies in the Post-Cold war Era Harvester Wheat Sheef publication*. London: Hemel Hempstead.
- Clarke, Kristin Rachelle (2006). *A Longitudinal Study of Fear of Crime in Winnipeg, Master of Arts Dissertations*, University of Manitoba.
- Cohen, D. Terry, M. Stephanie, W. and others (2011), "Parks and physical activity: Why are some parks used more than others, *J Phys Act Health*. November 2011; 8(8): 1-12.
- Cohen, D. Terry, M. Stephanie, W. ET all (2011), "Parks and physical activity: Why are some parks used more than others", *J Phys Act Health?* November 2011; 8(8): 1-12.
- Crawford, C. B & Sue Strohkirch, C. (2006), "the Critical Role of Communication in Knowledge Organizations: Communication Apprehension as

- a Predictor of Knowledge Management Functions", *Journal of Knowledge Management Practice*, Vol. 7, No. 4.
- Day, K., C. Stump & D. Carreon (2003). "Confrontation and loss of control: Masculinity and men's fear in public space". *Journal of Environmental Psychology*. Vol. 23. Pp. 311-322.
  - Dick, Robert. (2008). *Royal Astronomical Society of Canada Guidelines for Outdoor Lighting in Urban Star Parks* (RASC-USP-GOL).
  - Fromm, E. (1955), *the sane society* – New York: Holt. Rinehart & Winston.
  - George, R (2010), "Visitor perceptions of crime-safety and attitudes towards risk: The case of table Mountain National Park, Cape Town", *Tourism Management*, vo. 31, pp. 806-815.
  - Gobster, A., Paul. (2002). "Managing Urban Parks for a Racially and Ethnically Diverse Clientele, USDA Forest Service North Central Research Station Chicago". *USA Leisure Sciences*, 24:143-159.
  - Gupta, K., et al. (2012). "Urban Neighborhood Green Index – A measure of green spaces in urban areas", *Landscape and Urban Planning*, NO. 105, pp. 325-335.
  - Hiborn, Jim. (2009). *Dealing with Crime and Disorder in Urban Parks, U.S. Department of Justice Office of Community Oriented Policing Services*, center for problem-oriented policing.
  - Horney, K. (1945), *our inner conflicts*. New York: Norton.
  - Jacobs, J. (1981), *The Death and life of Great American Cities*, New York, NK: vintage book.
  - Jackson, E. L. (1993) "Recognizing Patterns of Leisure Constraints: Results from Alternatives Analysis", *Journal of Leisure Research*, 25 (2), pp 129-149.
  - Jackson, E. L., Crawford, D. W & Godbey, G. (1993) "Negotiation of Leisure Constraints", *Leisure Science*, 15 (1), pp 1-11.
  - Louw, M.H.H. (1978), "National Security (Pretoria: IS University of Pretoria), the quote is from the introductory note title 'the Purpose of the symposium

- Luciani, G. (1989) the economic content of security", *Journal of Public Policy*, 8:2, p.151.
- Mak, B.K.L., Jim, C.Y. (2018). "Examining fear-evoking factors in urban parks in Hong Kong", *Landscape and Urban Planning*, 171: 42-56.
  - Moller, Bjorn (2000), *B National, Societal and Human Security: Discussion Case Study of the Israel Palestine Conflicts*.
  - Nicholson, F. David (2010). *Disadvantaged Neighborhoods and Fear of Crime: Does Family Structure Matter*, PhD dissertation, The University of Oklahoma.
  - Trager, F. N. & Simoni, F. L (1973), *an introduction to the study of national security*, in F.N. Trager and P. S. Kronenberg, *National security and America Society* (Lawrence: University Press of Kansas).
  - Villeneuve, P. J., et al. (2012). "A cohort study relating urban green space with mortality in Ontario, Canada", *Environmental Research*, NO. 115, pp. 51-58.
  - Wolfers, C. A. (1962), *Discord and Collaboration* (Baltimore: John Hopkins University Press).

  - Aghaie, Parviz, Pourahmad, Ahmad, Raisi, Hossein (2014), "Measuring and Developing a Sustainable Social Security Strategy in a Tehran Municipality Region", *Journal of Geographical Policies*, Second Year, No. 5- Pages 70-45. [In Persian].
  - Alawi, Seyed Ali, Ghasemi, Akram, Ahmadabadi, Ali (2012), "Urban Parks Survey and Analysis of Urban Space Spaces (Case Study: Tehran 6th District)", *Quarterly Journal of Planning and Design of Space* (Lecturer in Humanities), Volume 17, Number 1, PP 150-127. [In Persian].
  - Alizadeh, Houshmand, Abdi, Mohammad Rahimi, Arman (2013), "Strategies for Improving the Performance of Leisure Spaces in Sanandaj View Amusement Complex", *Quarterly Journal of Urban Studies*, No. 4, pp. 14-1. [In Persian].

- Boozan, Barry (1999), People, Governments and Panic, Translating Research Institute for Strategic Studies, Tehran, Strategic Studies Institute Research. [In Persian].
- Dekhoda, Ali Akbar (1986), Dekhoda Dictionary, Badjah, Dictionary of Dekhoda, Volume 11. [In Persian].
- Falahat, Mohammad Sadegh, Kalami, Maryam (2008), "The Effect of Open Urban Spaces on the Quality of Traveling Leisure Citizens", Urban Management Quarterly, No. 22, pp. 98-85. [In Persian].
- Haghpanah, Jafar (1998), "Civil Society and Ethnicity in Iranian Civil Society", Strategic Studies Quarterly, Second Edition, pp. 144-129. [In Persian].
- Hezarjaribi, Jafar, Safari Shali, Reza (2009), "A Survey of Satisfaction with the Life and Position of the Feeling of Safety: A Case Study of Tehran Citizens", Journal of Social Entrepreneurship, Year 1, No. 3, pp. 28-7. [In Persian].
- Hosseini, Farzaneh (2008), Investigating and providing functional and functional indicators on improving the security of urban public spaces. Case study: Daneshjoo Park, Master's degree in urban planning, Tehran, Tarbiat Modares University. [In Persian].
- Khadem Al-Husseini, Ahmad, Shams, Majid, Miranayat, Nahid Al-Sadat (2012), "Investigating the Obstacles of Women in the Use of Urban Spaces for Leisure (Case Study: District 3 of Isfahan)", Quarterly Tourism, First Year, No. 2, pp. 105-95. [In Persian].
- Khappour, Boratiali, Kamanrodi, Mohsen, Hosseini, Seyyed Mostafa (2017), "Investigating the Status of Safety Indicators in Regional Parks in Kerman", Geography and Urban and Regional Development, No. 22, pp. 84-71. [In Persian].
- Kozegar Kalaji, Lotfali, Zarghami, Saeed, Aghaie. Parviz (2014), "Measurement of the degree of social security in public spaces in the Mellat Park of Tehran", Journal of Geographical Policies, Second year, Seventh Edition, pp. 156-139. [In Persian].

- Lahsaie Zadeh, Abdolali, Hashemi, Somayyeh, Arabi, Ali, Rouhani, Ali (2012), "Investigating the Relationship between Safety and Desire of Internal Travel: A Case Study of Tehran University Students", Journal of Social Sciences, Islamic Azad University, Shoushtar Branch, Seventh Year, Twentieth, pp. 24-1. [In Persian].
- Mandel, Robert (2000), Variable National Security Faculty, Strategic Studies Institute, Tehran. [In Persian].
- Modiri, Atosa (2006), "Crime Violence and Safety in Urban Space", Journal of Social Welfare, Sixth Year, No. 22, pp. 28-11. [In Persian].
- Mohammadi, Abdol-Abbas, Sarmadi, Mohammad Reza (2010), Leisure Enrichment Ways, Payame Noor University Press. [In Persian].
- Mohammadi, Jamal, Mohammadi Dehsheshmeh, Mostafa, ABAFT Yeganeh, Mansour (2007), "Qualitative assessment of the role of urban green spaces and optimizing the use of citizens in Kurds", Journal of Environmental Studies, thirty-third year, 44, pp. 104- 95. [In Persian].
- Motamedi Mehr, Akbar, Vahif Khodaei, Maryam (2009), "A Comparative Study of Youth Leisure Time in the City of Soomeshra", Quarterly Geographic Outlook, Fourth Year, No. 9, pp. 225-211. [In Persian].
- National Youth Organization (2005), Leisure and Youth Lifestyles, Compilation of the Socio-Cultural Group of the Office of Studies and Research of the National Youth Organization, Tehran. [In Persian].
- Nazmfar, Hasan, Alavi, Saeedeh, Eshghi Chaharbrad, Ali (2018), "Evaluation of Security in Urban Public Spaces (Case Study: Tehran Parks)", Planning and Approval of Space, Volume 22, Issue 2, Pages 165-90. 133. [In Persian].
- Nowroozi, Feizollah, Fouladi, Sepehr (2009), "The Investigation of the Social Security of Women in Tehran's 15- 59 Years Old Town and its Influential Factors", Strategic Journal, No. 54, pp. 159-129. [In Persian].
- Pakzad, Jahanshah (2006), Theoretical Basis and Urban Design Process, Tehran, Shahidi Publishing. [In Persian].

- Poor ahmad, Ahmad, Mehdi, Ali, Mehdiyan, Masoumeh (2013), "Urban Security; Public spaces; Surveying and Measuring the Level of Security of Urban Parks in District 2 of Qom City"; Strategic Research on Security and Social Order, Second Year, Successive No. 5, First issue, pp. 24-1. [In Persian].
- Poor Ahmad, Ahmad, Ziari, Keramatollah, Hosseini, Ali (2015), Recycling of urban worn out texture with emphasis on leisure-free spaces (case study: Tehran Gheytariye neighborhood), Quarterly Journal of Planning and Design of Space (Lecturer in Humanities), Volume 19, Number 3, PP 38-1. [In Persian].
- Rahnamaie, Mohammad Taghi (2006), "Investigating Tehran City Policymakers' Instability Based on Indicators of Sustainable Urban Development", Journal of Geographical Research, No. 57, pp. 193-177. [In Persian].
- Rezvani, Mohammad Reza (2008), Development of Rural Tourism with Sustainable Tourism Approach, Tehran, University Press, Tehran. [In Persian].
- Sarai, Mohammad Hossein, Rousta, Mojtaba, Oshnoie, Amir (2012), "Factors Affecting Leisure Time Exercise in Urban Areas of Iran (Case Study: Mashhad 8th District)", Regional Planning Quarterly, Second Year, No. 7, PP 37 -25. [In Persian].
- Ziyari, Karamat A., Mehdi, Ali, Mahdian Behnamiri, Masoumeh (2013), "An Analysis of the Security of City Spaces in the Parks of Quaternary Municipality of Qom", Journal of Geographic Space, Third Year, Seventh Machine Number, Pages 50-25. [In Persian].
- Ziyari, Keramat A..., Mehdi Nejad, Hafiz, Parhriz, Fryad (2009), Fundamentals and Methods of Urban Planning, Chabahar International University Press, First Edition, Chabahar. [In Persian].